

Fremsat den 10. november 2021 af justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

(Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes rettigheder)

§ 1

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019, som ændret ved § 1 i lov nr. 1942 af 15. december 2020 og § 28 i lov nr. 982 af 26. maj 2021 foretages følgende ændringer:

1. Efter § 22 indsættes før overskriften før § 23:

»§ 22 a. Fuldbyrdelse af en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal uanset § 22, stk. 2, 2. pkt., ske i lukket fængsel.

Stk. 2. Kriminalforsorgen kan dog undtagelsesvist bestemme, at stk. 1 ikke skal finde anvendelse, hvis hensyn til den indsatte helbred taler herfor.«

2. Efter § 24 indsættes før overskriften før § 25:

»§ 24 a. En indsat, der udstår en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, kan uanset § 24, stk. 1, nr. 2, ikke overføres fra lukket til åbent fængsel, før den pågældende har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år.

Stk. 2. Når den indsatte har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, i 10 år, finder § 24, stk. 1, nr. 2, anvendelse.

Stk. 3. Kriminalforsorgen kan dog undtagelsesvist bestemme, at stk. 1 ikke skal finde anvendelse, hvis hensyn til den indsatte helbred taler herfor.«

3. Efter § 49 indsættes:

»§ 49 a. En indsat, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, kan ikke opnå tilladelse

til udgang, før der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, medmindre udgang sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed.«

4. Efter § 51 indsættes:

»§ 51 a. Uanset § 51, stk. 1, må en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse få besøg i de første 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til besøg af andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på besøg fra de personer, der er nævnt i § 51, stk. 2 og 3, og berører ikke den indsatte ret efter § 54.

Stk. 4. Besøg, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 51, stk. 4, og §§ 52-54.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

5. I § 55, *stk. 3*, indsættes efter »af hensyn til at forebygge kriminalitet«: », af hensyn til overholdelse af § 55 a«.

6. Efter § 55 indsættes:

»§ 55 a. Uanset § 55, stk. 1, må en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse brevveksle i de første 10 år af

den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til brevveksling med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til brevveksling med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på brevveksling, som sker efter § 56.

Stk. 4. Brevveksling, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 55.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

7. Efter § 57 indsættes før overskriften før § 58:

»§ 57 a. Uanset § 57, stk. 1, må en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse føre telefonsamtaler i de første 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til at føre telefonsamtaler med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse ved telefonsamtaler med de personer og myndigheder mv., som er nævnt i § 56.

Stk. 4. Telefonsamtaler, som føres i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 57.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

8. I § 59 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. §§ 51 a, 55 a og 57 a finder ikke anvendelse i forbindelse med, at den indsatte i institutionen udtaler sig og i den forbindelse lader sig fotografere til medierne, jf. stk. 1.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

9. Efter § 59 indsættes i kapitel 9:

»Tilkendegivelser til offentligheden fra livstidsdømte og visse forvaringsdømte

§ 59 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, må ikke uden tilladelse

offentligt fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse efter stk. 1, medmindre tilkendegivelsen bør begrænses for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller dennes pårørende, eller for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Stk. 3. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvor en offentlig fremsættelse af en tilkendegivelse foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte.

Livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes overtrædelse af bestemmelserne om tilladelse til kontakt med omverdenen

§ 59 b. Kriminalforsorgen kan afskære en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, og som flere gange har overtrådt § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, fra retten til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.«

10. I § 67, nr. 8, udgår »og«, og i § 67 indsættes som nr. 10-12:

»10) ved overtrædelse af § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1,

11) ved overtrædelse af § 59 a, stk. 1, og

12) ved overtrædelse af § 59 a, stk. 3.«

11. Efter kapitel 22 a indsættes:

»Kapitel 22 b

Bøde for livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes overtrædelse af regler om kontakt til samfundet uden for institutionen

§ 123 b. Den, der forsætligt overtræder § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a, straffes med bøde.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for medier omfattet af medieansvarsloven, herunder mediets ansatte.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2022.

Stk. 2. Regler fastsat i medfør af § 59, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019 med senere ændringer, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 59, stk. 4.

§ 3

Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne, men kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes mulighed for at afsone i åbent fængsel
 - 2.1.1. *Gældende ret*
 - 2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.1.3. *Den foreslåede ordning*
 - 2.2. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes mulighed for udgang
 - 2.2.1. *Gældende ret*
 - 2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.2.3. *Den foreslåede ordning*
 - 2.3. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes ret til besøg, brevveksling og telefoni
 - 2.3.1. *Gældende ret*
 - 2.3.1.1. *Besøg*
 - 2.3.1.2. *Brevveksling*
 - 2.3.1.3. *Telefoni*
 - 2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.3.3. *Den foreslåede ordning*
 - 2.4. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes mulighed for at komme med offentlige tilkendegivelser
 - 2.4.1. *Gældende ret*
 - 2.4.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.4.3. *Den foreslåede ordning*
 - 2.5. Skærpelse af disciplinærstrafsystemet for livstidsdømte og visse forvaringsdømte
 - 2.5.1. *Gældende ret*
 - 2.5.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.5.3. *Den foreslåede ordning*
 - 2.6. Straf for livstidsdømtes eller visse forvaringsdømtes overtrædelse af reglerne om kontakt til samfundet uden for institutionen
 - 2.6.1. *Gældende ret*
 - 2.6.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.6.3. *Den foreslåede ordning*
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringsomkostninger for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Klimamæssige konsekvenser

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

8. Forholdet til EU-retten

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen (Socialdemokratiet) ønsker at sætte hårdt ind over for de personer, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser. Livstidsdømte og visse forvaringsdømte har i særlig grad vendt samfundet ryggen og har som konsekvens fået den hårdest mulige straf. Dette skal også kunne mærkes ved fuldbyrdelsen af straffen. Det er derfor regeringens opfattelse, at reglerne for livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes afsoning skal strammes, og at sådanne dømte derfor i fremtiden bl.a. skal have begrænset mulighed for kontakt med omverdenen under afsoningen.

I de særligt grove sager, for hvilke livstidsdømte og visse forvaringsdømte afsoner, er der et helt særligt hensyn at tage til retsfølelsen. Det gælder for ofre og pårørende, for hvem det er krænkende at se, hvordan sådanne dømte kan leve et liv, hvor vedkommende i fængslet tilegner sig nye relationer som andre, der lever et liv uden for kriminalforsorgens institutioner. Foruden hensynet til ofre og pårørende er der også et hensyn at tage til de mennesker, som den livstids- eller forvaringsdømte indgår i en relation med. Der er således set eksempler på, at sådanne indsatte har indgået i relationer med unge og letpåvirkelige mennesker, som ikke kan overskue de konsekvenser, som det har for eget liv at indgå i en tæt relation med en person, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser.

En begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes kontakt til omverdenen tilgodeser også et hensyn til retsfølelsen. En livstids- eller forvaringsdømt skal ikke profilere eller iscenesætte sig selv og sine ugerninger på internettet, eksempelvis på sociale medier, ved udgivelse af podcasts eller på anden måde.

Som led i varetagelsen af et hensyn til retsfølelsen bør reglerne om hvornår sådanne indsatte kan komme på udgang, samt reglerne om, hvornår sådanne indsatte kan overføres fra lukket til åbent fængsel, også skærpes. Derudover bør det gælde som et krav, at sådanne indsatte starter deres afsoning i lukket fængsel.

Lovforslaget indeholder regler om indskrænkning af livstidsdømtes rettigheder. Reglerne omfatter også forvaringsdømte, som er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Afgrænsningen skyldes, at forvaring efter straffelovens § 70 også kan idømmes i tilfælde,

hvor der ikke nødvendigvis er tale om en ligeså grov forbrydelse, som livstidsdømte har begået.

Afgørende for, om den indsatte er omfattet af lovforslaget, er således, om den pågældende enten er blevet idømt fængsel på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som kan give livstid. I dag findes en række bestemmelser i straffeloven, som hjemler livstidsstraf. Det gælder eksempelvis terrorisme og drab.

Lovforslaget indeholder for det første regler om, at indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid, samt visse forvaringsdømte, får begrænset mulighed for at modtage besøg, brevveksle og telefonere.

For det andet indeholder lovforslaget regler, som begrænser sådanne indsattes muligheder for offentligt at komme med tilkendegivelser eller offentliggøre materiale, herunder bøger, som vedrører den eller de forbrydelser, som den livstids- eller forvaringsdømte afsoner for. Det omfatter eksempelvis også offentlige tilkendegivelser eller offentliggørelse af materiale, som sker på sociale medier.

For det tredje indeholder lovforslaget regler, som begrænser sådanne indsattes muligheder for at komme på udgang og at blive overført fra lukket til åbent fængsel samt regler om, at sådanne indsatte skal starte deres afsoning i lukket fængsel.

For det fjerde indeholder lovforslaget regler om håndhævelse af de ovenfor nævnte regler. Det skal således sikres, at der er en konsekvens for dem, som ikke overholder de skærpede regler. Der skal derfor ikendes disciplinærstraf over for de indsatte, som uberettiget kommunikerer med omverdenen i strid med de skærpede regler, som foreslås indført med dette lovforslag, og det skal i nogle tilfælde være muligt helt at afskære den indsattes kontakt med omverdenen i et nærmere bestemt tidsrum. Hvis den indsatte får hjælp af en medindsat til at overtræde reglerne, skal denne også ikendes disciplinærstraf. Derudover skal der være mulighed for at ifalde en almindelig bødestraf, også for den person uden for fængslet som hjælper den indsatte med at overtræde reglerne.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes mulighed for at afsone i åbent fængsel

2.1.1. *Gældende ret*

Straffuldbyrdslovens kapitel 7 indeholder regler om valg af afsoningsinstitution m.v. og regler om senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Efter lovens § 20 fuldbyrdes fængselsstraf som hovedregel i fængsel eller i arresthus.

Efter § 21, stk. 1, fuldbyrdes en fængselsstraf normalt i fængsel, idet kortvarig fængselsstraf efter stk. 2 dog kan fuldbyrdes i et arresthus, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.

Det følger af § 22, stk. 1, at fuldbyrdelse af straf normalt sker i åbent fængsel. Efter § 22, stk. 2, skal fuldbyrdelse af straffen dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere. Fuldbyrdelsen af straffen skal imidlertid også i dette tilfælde ske i åbent fængsel, hvis det ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

Efter kriminalforsorgens praksis påbegynder alle livstidsdømte og forvaringsdømte deres afsoning i lukket fængsel.

Bestemmelsen i § 22 regulerer, hvor den dømte skal anbringes på det tidspunkt, hvor den dømte skal påbegynde afsoningen. Bestemmelsen vedrører således ikke spørgsmålet om, hvor den indsatte på et senere tidspunkt i afsoningen skal være placeret. Spørgsmålet om, hvor den indsatte senere hen i afsoningen skal være placeret, er derimod reguleret i § 24. Efter reglerne i denne bestemmelse skal indsatte eksempelvis overføres til åbent fængsel, når en overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke anses for betænkelig, jf. § 24, stk. 1, nr. 2.

En afgørelse om overførsel af indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, træffes af Direktoratet fra Kriminalforsorgen efter indstilling fra kriminalforsorgsområdet. Inden der træffes afgørelse, skal der indhentes en udtalelse fra den relevante statsadvokat vedrørende spørgsmålet om overførsel til åbent fængsel, jf. § 6, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 176 af 26. februar 2016 om anbringelse og overførsel af personer, som skal udstå fængselsstraf eller forvaring (anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen).

Efter bekendtgørelsens § 7, stk. 3, nr. 4, skal kriminalforsorgsområdet tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt den livstids- eller forvaringsdømte skal overføres til åbent fængsel, når den indsatte har tilladelse til regelmæssig uledsaget udgang (weekendudgang) og har opholdt sig i fængslet i 6 måneder, siden spørgsmålet om overførsel til åbent fængsel sidst har været overvejet.

Efter kriminalforsorgens praksis overføres livstids- og forvaringsdømte typisk ikke til åbent fængsel, da de som regel vil have svært ved at begå sig blandt mange indsatte under det åbne fængsels friere rammer. Efter praksis er der dog eksempler på, at sådanne dømte overføres til en såkaldt halvåben afdeling. Livstids- og forvaringsdømte vil derimod typisk i stedet blive udstationeret til en af kriminalforsorgens pensioner og eventuelt videre til eget hjem som en del af udslusningen inden løsladelse.

2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet finder, at indsatte, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, bør afsone i et fængsel med en høj grad af sikkerhed og kontrol.

Efter den gældende lovgivning er det muligt for livstidsdømte og forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, at påbegynde afsoningen i et åbent fængsel og at blive overført fra lukket til åbent fængsel. Dette er tilfældet, uanset at sådanne dømte i praksis typisk efter kriminalforsorgens bestemmelse hverken afsone i eller overføres til åbent fængsel.

Justitsministeriet finder, at en sådan begrænsning dels bør gælde for livstidsdømte, dels for forvaringsdømte, som er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Afgrænsningen skyldes, at forvaring efter straffelovens § 70 også kan idømmes i tilfælde, hvor der ikke nødvendigvis er tale om en ligeså grov forbrydelse, som livstidsdømte har begået. Justitsministeriet finder på den baggrund, at lovforslaget skal afgrænses til alene at omfatte forvaringsdømte, som er dømt for en overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid.

Justitsministeriet finder således, at det bør fastsættes ved lov og gælde som en generelt regel, at livstidsdømte og forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal påbegynde afsoningen i lukket fængsel, og at sådanne indsatte ikke kan blive overført fra lukket til åbent fængsel, før den pågældende har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år. Ministeriet finder, at en tidsgrænse på 10 år udgør en rigtig balancerende mellem på den ene side hensynet til retsfølelsen og på den anden side den indsatte mulighed for resocialisering og senere udslusning.

Justitsministeriet finder det uanset ovenstående dog hensigtsmæssigt at give mulighed for, at kriminalforsorgen undtagelsesvist kan bestemme, at den indsatte – også før der er udstået 10 år – ikke skal afsone i et lukket fængsel, når dette sker af hensyn til den indsatte helbred.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 1, indebærer, at det ikke vil være muligt for livstidsdømte eller forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, at påbegynde afsoningen i åbent fængsel.

Den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 2, indebærer, at det ikke vil være muligt for sådanne indsatte at blive overført til fortsat afsoning i åbent fængsel, før den pågældende har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år.

Bestemmelserne medfører således, at den indsatte skal påbegynde sin afsoning i lukket fængsel, og at den pågældende ikke kan blive overført til afsoning i åbent fængsel, før den pågældende har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år.

Der foreslås desuden indført mulighed for, at kriminalforsorgen undtagelsesvist kan bestemme, at den indsatte ikke skal afsone i lukket fængsel, når dette sker af hensyn til den indsattes helbred. Muligheden er tiltænkt anvendt i de situationer, hvor der er lægeligt belæg for, at det kan være skadeligt for den indsatte fortsat at være anbragt i lukket fængsel. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte udvikler demenssygdom eller andre lignende former for mental sygdom. Det kan ligeledes være tilfældet, hvis den dømte har eller får fysiske handicaps, som medfører, at det ikke vil kunne lade sig gøre at afsone i lukket fængsel.

Det foreslås desuden, at den gældende bestemmelse i straffuldbyrdeslovens § 24, stk. 1, nr. 2, skal finde anvendelse efter udløbet af de 10 år. Det indebærer, at kriminalforsorgen – ligesom efter gældende ret – har kompetence til i overensstemmelse med reglerne at træffe afgørelse om, hvilken institution den livstids- eller forvaringsdømte skal afsone i, når der er forløbet 10 år. Bestemmelsen indebærer således ikke, at den indsatte automatisk skal afsone i åbent fængsel efter de 10 år.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

2.2. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes mulighed for udgang

2.2.1. Gældende ret

Straffuldbyrdeslovens §§ 46-50 indeholder regler om udgang.

Det følger af § 46, stk. 1, at en indsat kan få tilladelse til udgang, når udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddan-

nelsemæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, og der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrkelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen. Det er desuden et krav, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Tilladelse til udgang gives efter § 47 for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

Efter § 48, stk. 1, betinges udgang af, at den indsatte ikke under udgangen begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder at den indsatte ledsages af personale fra kriminalforsorgsområdet, jf. § 48, stk. 2, nr. 1.

Efter § 50 fastsætter justitsministeren regler om tilladelse til udgang. Bekendtgørelse nr. 182 af 26. februar 2019 (udgangsbekendtgørelsen) er udstedt i medfør af § 50.

Det følger af udgangsbekendtgørelsen, at indsatte, herunder livstids- og forvaringsdømte, kan gives tilladelse til forskellige former for udgang, herunder udgang til særlige formål, udgang med henblik på besøg hos bestemte personer mv. (>weekendudgang<)), frigang til uddannelse og arbejde samt til udstationering til pension mv.

Den indsatte kan ved udgangen være ledsaget eller uledsaget. Ledsaget udgang indebærer, at den indsattes udgang sker under opsyn fra én eller flere udgangsledsagere. Udgangsledsageren skal hele tiden vide, hvor den indsatte befinder sig, og hvad den indsatte foretager sig, således at udgangsledsageren omgående kan gribe ind, hvis den indsatte forsøger at undvige. Uledsaget udgang indebærer omvendt, at den indsattes udgang sker uden opsyn fra en udgangsledsager.

Mulighederne for udgang er desuden underlagt en række frister, som tager udgangspunkt i, hvor lang tid den indsatte har udstået straf eller har været anbragt i forvaring. Det gælder dog ikke udgange til særlige formål efter udgangsbekendtgørelsens § 31, da disse udgange er begrundet i væsentlige humanitære og/eller personlige hensyn. Hvad angår udgang til at besøge bestemte personer, indeholder udgangsbekendtgørelsen i § 36 og § 37 regler om, hvornår der kan gives tilladelse til første udgang. Disse regler regulerer dog ikke spørgsmålet om, hvornår der kan gives tilladelse til første udgang til livstids- og forvaringsdømte. Det skyldes, at spørgsmålet om, hvornår disse indsatte kan få tilladelse til første udgang, beror på en konkret og individuel vurdering af de – typisk helt særlige – omstændigheder i den enkelte sag.

Inden der gives tilladelse til udgang til en indsat, der i den seneste sag eller tidligere sager er dømt for farlig kriminalitet, skal kriminalforsorgsområdet endvidere som udgangspunkt anmode politiet om en udtalelse om, hvorvidt der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og om hensynet til retshåndhævelsen i øvrigt taler imod udgangstilladelsen, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1.

Inden der gives tilladelse til regelmæssig udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, skal der også ske høring af den statsadvokat, som straffesagen henhører under, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1.

Uanset at der som nævnt ovenfor ikke gælder tidsmæssige betingelser for, hvornår en livstids- eller forvaringsdømt kan opnå ret til første udgang, følger det af udgangsbekendtgørelsens § 24, stk. 1, nr. 3, at kriminalforsorgsområdet skal tage spørgsmålet om udgang til besøg hos bestemte personer mv. op til overvejelse, når en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid, har udstået 5 år og 4 måneder af straffen. Samme regel gælder for forvaringsdømte, når denne har været anbragt i forvaring i 2 år, jf. bekendtgørelsens § 24, stk. 1, nr. 4.

Efter praksis beror det på en konkret og individuel vurdering, hvornår en livstids- eller forvaringsdømt, der har en problemfri afsoning, og hvor fængslet har opnået godt kendskab til den pågældende, kan påbegynde udgang. Det er en forudsætning for udgang, at der ikke skønnes at foreligge en risiko for misbrug af udgangen, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod en tilladelse til udgang.

Da livstidsdømte og de forvaringsdømte, som er omfattet af anvendelsesområdet for dette lovforslag, afsoner for meget alvorlig kriminalitet, foretages der ved behandlingen af udgangsspørgsmålet i praksis en skærpet vurdering af misbrugsrisikoen og hensynet til retshåndhævelsen, som typisk vil føre til, at der ikke gives tilladelse til udgang på netop det tidspunktet, hvor de tidsmæssige forudsætninger for at kunne tillade udgang er opfyldt, jf. udgangsbekendtgørelsens § 24, stk. 1, nr. 3 og 4. Hvornår der kan gives tilladelse til udgang er forskelligt fra sag til sag og beror bl.a. på karakteren af og omstændighederne i forbindelse med den idømte kriminalitet, eventuel tidligere kriminalitet og karakteren heraf, hvor hurtigt den dømte er recidiveret efter tidligere løsladelse, eventuelt tidligere udgangsmisbrug, og om den dømte er indforstået med at undergive sig relevante særvilkår for udgang.

Efter praksis er der store individuelle forskelle på, hvornår livstids- og forvaringsdømte kommer på udgang. Kriminalforsorgen har oplyst, at det eksempelvis indebærer, at nogle

dømte kan komme på udgang før 10 års afsoning, andre efter 15-20 års afsoning.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser og er blevet idømt den strengeste straf herfor. Justitsministeriet finder, at sådanne indsatte mulighed for at komme på udgang bør begrænses.

Det skyldes, at det efter Justitsministeriets opfattelse kan krænge ofre og pårørende at se gerningsmanden i samfundet inden for en kortere årrække efter, at forbrydelserne er begået. Derudover strider det generelt mod retsfølelsen, hvis livstids- og forvaringsdømte kort tid efter forbrydelsen bevæger sig rundt i det offentlige rum.

Justitsministeriet finder, at en begrænsning dels bør gælde for livstidsdømte, dels for forvaringsdømte, som er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Afgrænsningen skyldes, at forvaring efter straffelovens § 70 også kan idømmes i tilfælde, hvor der ikke nødvendigvis er tale om en ligeså grov forbrydelse, som livstidsdømte har begået. Justitsministeriet finder på den baggrund, at lovforslaget skal afgrænses til alene at omfatte forvaringsdømte, som er dømt for en overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid.

Justitsministeriet finder på baggrund af ovenstående, at der bør sættes en fast tidsmæssig grænse for, hvornår livstidsdømte og forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, får mulighed for at opnå tilladelse til udgang. Ministeriet finder, at en tidsgrænse på 10 år udgør en rigtig balancering mellem på den ene side hensynet til retsfølelsen og på den anden side den indsatte muligheder for resocialisering og senere udslusning.

Uanset den foreslåede tidsmæssige grænse på 10 år finder Justitsministeriet, at der skal være mulighed for at tillade udgang, hvis dette sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed. Derudover bør der i helt ekstraordinære situationer være mulighed for at meddele den pågældende tilladelse til udgang, eksempelvis hvis der er særlige hensyn at tage til den indsatte børn.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en indsat, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke kan opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af den idømte

straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, medmindre det sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes muligheder for at opnå ret til udgang begrænses tidsmæssigt.

Bestemmelsen indebærer ikke, at de gældende regler, herunder praksis for livstids- og forvaringsdømtes muligheder for at opnå ret til udgang, i øvrigt ændres. Når de 10 år er forløbet, vil der således som i dag skulle foretages en konkret vurdering af, om udgang kan tillades. Den indsatte har således ikke automatisk ret til udgang efter udløbet af de 10 år.

Uanset ovenstående og den tidsmæssige grænse på 10 år kan der meddeles tilladelse til udgang, hvis det sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed. Det forudsættes med bestemmelsen, at indsatte kan opnå tilladelse fra kriminalforsorgsområdet til udgang efter udgangsbekendtgørelsen § 31, stk. 1. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis formålet med udgangen er at besøge en nærtstående, som er alvorligt syg, at være til stede ved en nærtståendes begravelse eller at møde i retten eller for en anden offentlig myndighed i tilfælde, hvor vedkommende myndighed finder det påkrævet. Omvendt forudsættes det, at der ikke meddeles tilladelse til udgang efter bestemmelsen til de formål, som er nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2. Det omfatter f.eks. udgang til at besøge nærtstående personer ved vigtige familiebegivenheder.

Bestemmelsen indebærer, at der ikke kan meddeles tilladelse til ledsaget eller uledsaget udgang til besøg hos bestemte personer, til frigang til arbejde, til uddannelse eller fritidsaktiviteter, til udstationering eller til udflugter.

Det forudsættes desuden, at der kan meddeles tilladelse til udgang før de 10 år i helt ekstraordinære situationer. Det kan være tilfældet, hvis der er særlige hensyn at tage til den indsatte barn. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis der foreligger dokumentation for, at det i særlig grad vil være skadeligt for den indsatte mindreaktige at komme på besøg i fængslet, eller hvis der foreligger dokumentation for, at et sådant barn har alvorligere problemer, som helt eller delvist vurderes at kunne afhjælpes ved, at den indsatte får udgang, eksempelvis alvorligere psykiatriske diagnoser. Et særligt hensyn kan også foreligge, hvis den indsatte barn lider af en livstruende uhelbredelig sygdom, uden at sygdommen er så fremskreden, at formålet med udgangen er omfattet af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes desuden, at det forudsættes, at praksis for

kriminalforsorgens vurdering af, om en livstids- eller forvaringsdømt skal meddeles tilladelse til udgang, vil finde anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse giver desuden mulighed for at tillade udgang før 10 år, hvis udgangen sker med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed. Bestemmelsen tager højde for anklagemyndighedens opfyldelse af straffelovens § 72, hvorefter det påhviler anklagemyndigheden bl.a. at påse, at en foranstaltning om forvaring efter lovens § 70 ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt. Det kan således ikke udelukkes, at en psykiater vil vurdere, at det er nødvendigt, at den forvaringsdømte kommer på udgang før de 10 år for at kunne vurdere farligheden af pågældende. I så fald indebærer bestemmelsen, at den pågældende kan meddeles tilladelse til udgang.

Den foreslåede bestemmelse har desuden en sammenhæng med de foreslåede bestemmelser om begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes muligheder for besøg, brevveksling og telefoni, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7. Det foreslås således, at disse bestemmelser ligeledes skal gælde, indtil der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år. Indskrænkningerne i mulighederne for besøg, brevveksling og telefoni finder således anvendelse indtil det tidspunkt, hvor der ikke længere gælder en indskrænkning af retten til, at den indsatte kommer på udgang.

Hvis den foreslåede ordning vedtages, vil der blive foretaget konsekvensrettelser i udgangsbekendtgørelsen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

2.3. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes ret til besøg, brevveksling og telefoni

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Besøg

Straffuldbyrdslovens §§ 51-54 indeholder regler om indsatte ret til at modtage besøg.

Efter § 51, stk. 1, har en indsat ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang.

En indsat har dog uden for de ovennævnte begrænsninger ret til at modtage besøg af den advokat, der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder besøg i øvrigt af advokater,

der efter retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere, jf. § 51, stk. 2.

En udenlandsk indsat har desuden uden de ovennævnte begrænsninger ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. § 51, stk. 3.

Efter § 51, stk. 4, kan besøg begrænses over for indsatte, som politiet skønner har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med andre personer.

I § 52 er det fastsat, at kriminalforsorgsområdet kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte, ligesom det kan gøres til et vilkår for besøgstilladelse, at den besøgende lader sig undersøge.

I lovens § 53, stk. 1, findes særregler om muligheden for at overvære besøg i forhold til indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet. Efter § 53, stk. 2, er der ligeledes mulighed for at overvære besøg til en indsat, som er dømt for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det.

En indsat har desuden efter § 54, stk. 1, ret til at have sit barn under 1 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet. Efter stk. 2 har en indsat desuden ret til at have sit barn, der er fyldt 1 år, men ikke 3 år, hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet, og kriminalforsorgsområdet og de sociale myndigheder finder, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet.

Reglerne om besøg suppleres af bekendtgørelse nr. 108 af 30. januar 2019 om adgangen til besøg m.v. til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (besøgsbekendtgørelsen).

Efter bekendtgørelsens § 4, stk. 1, kan besøg af bestemte personer forbydes, og en meddelt besøgstilladelse kan indtages, hvis dette i det enkelte tilfælde findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde eller af hensyn til at forebygge kriminalitet.

Bekendtgørelsens § 4, stk. 3, fastsætter desuden, at der inden der meddeles tilladelse til at besøge en indsat i et fængsel eller i et arresthus, til brug for sagen almindeligvis skal indhentes oplysninger om ansøgeren i Det Centrale Kriminalregister.

Besøg er med de undtagelser, som fremgår af straffuldbyrdeslovens § 53, stk. 1 og 2, i almindelighed uoverværede, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1. Det kan dog bestemmes, at besøg skal gennemføres under overværelse af personale i institutionen, hvis det i det enkelte tilfælde findes påkrævet ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2. Såfremt et besøg overværes, kan der stilles krav om, at samtalen mellem den besøgende og indsatte skal føres på et sprog, som den, der overværer besøget, forstår. Hvis forholdene taler derfor, kan der anvendes tolk, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 4.

Efter bekendtgørelsens § 7, stk. 1, kan et besøg afbrydes, hvis dette i det enkelte tilfælde findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at forebygge kriminalitet.

Besøg af børn kan normalt kun finde sted under ledsagelse af en voksen og med samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 1 og 2. Efter § 15, stk. 3, forudsættes det, at der indhentes en udtalelse fra de sociale myndigheder, før der kan meddeles tilladelse til besøg af børn hos indsatte, der udstår straf for drab af eller grovere volds- eller sædelighedsforbrydelser mod mindreårige.

Det påhviler kriminalforsorgsområdet løbende at være opmærksom på, om der i institutionen er indsatte, som kun har ringe forbindelse med omverdenen, jf. bekendtgørelsens § 19, stk. 1. Hvis dette er tilfældet, påhviler det kriminalforsorgsområdet at bidrage til, at den indsatte kontakt til omverdenen øges, så vidt det er muligt, og i det omfang det ud fra sikkerheds- og ordensmæssige hensyn er forsvarligt, jf. § 19, stk. 2.

2.3.1.2. Brevveksling

Straffuldbyrdeslovens §§ 55 og 56 indeholder regler om indsatte ret til at brevveksle.

Det følger af § 55, stk. 1, at en indsat har ret til brevveksling. Kriminalforsorgsområdet kan efter stk. 2 uden retskenning åbne og lukke breve til og fra den indsatte. Det skal som udgangspunkt ske i den indsatte påsyn.

Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af kriminalforsorgsområdet skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 55, stk. 3.

Lovens § 55, stk. 4 og 5, indeholder særlige regler om gennemlæsning af breve til og fra henholdsvis indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende

rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og indsatte, som er dømt for forbrydelser, der er nævnt i straffelovens kapitel 12 og 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det.

I tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af kriminalforsorgsområdet tilbageholdes, hvis det ikke bør afsendes af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 55, stk. 6. Et tilsendt brev kan også nægtes udleveret af de årsager, som er nævnt i stk. 6. Brevet skal i disse tilfælde tilbageendes, medmindre en tilbageholdelse anses for påkrævet af sikkerhedsmæssige hensyn, jf. stk. 7. Afsenderen skal gøres bekendt med tilbageholdelsen. Orientering kan dog undlades i indtil 4 uger, i det omfang formålet med tilbageholdelsen ellers ville forspildes, jf. stk. 8.

Efter § 56, stk. 1, har en indsat ret til ukontrolleret brevveksling med en række nærmere angivne danske og internationale myndigheder, institutioner og personer mv. Det gælder bl.a. den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den indsatte som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen eller i en verserende straffesag.

Reglerne om brevveksling suppleres af reglerne i bekendtgørelse nr. 110 af 30. januar 2019 om adgangen til brevveksling for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (brevbekendtgørelsen).

2.3.1.3. Telefoni

Straffuldbyrdselslovens § 57 indeholder regler om indsattes ret til at føre telefonsamtaler.

Det følger af § 57, stk. 1, at en indsat, i det omfang det er praktisk muligt, har ret til at føre telefonsamtaler. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan dog nægtes, hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. stk. 2.

Efter § 57, stk. 3, optages, påhøres eller aflyttes telefonsamtaler i lukkede institutioner uden retskendelse, medmindre dette ikke findes nødvendigt af de i stk. 2 nævnte hensyn. Hvis en samtale optages, påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed. Optagelserne slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget.

Lovens § 57, stk. 4 og 5, indeholder særlige regler om

optagelse, påhøring og aflytning af telefonsamtaler i forhold til henholdsvis indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og indsatte, som er dømt for forbrydelser, der er nævnt i straffelovens kapitel 12 og 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller er i risiko for at blive det.

Telefonsamtaler, som foretages med de personer, myndigheder og organisationer mv., som er nævnt i lovens § 56, stk. 1, optages, påhøres eller aflyttes ikke, jf. § 57, stk. 6.

Reglerne om telefonsamtaler suppleres af bekendtgørelse nr. 111 af 30. januar 2019 om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (telefonbekendtgørelsen).

Bekendtgørelsens § 5, stk. 1, fastsætter, at afgørelser om de indsattes adgang til at telefonere træffes af kriminalforsorgsområdet.

Af § 6, stk. 4, fremgår, at kriminalforsorgsområdet skal foretage hyppig stikprøvevis kontrol af telefonsamtaler, der optages i henhold til straffuldbyrdselslovens § 57, stk. 4 og 5. Kontrol sker ved, at personalet efterfølgende lytter til den optagne telefonsamtale.

Indsatte i åbne fængsler har adgang til at føre telefonsamtaler fra mønt- eller korttelefon eller lignende, ligesom indsatte kan få tilladelse til at installere egen telefon på eget opholdsrum. Herudover kan de indsattes ret til at føre telefonsamtaler gennemføres ved, at den indsatte lejer en fastmonteret mobiltelefon i eget opholdsrum, jf. bekendtgørelsens §§ 7-9.

Indsatte, der er placeret på almindelige fællesskabsafdelinger i lukkede fængsler, kan, hvor de tekniske forudsætninger for at føre kontrol er til stede, få en generel tilladelse til at telefonere til 10 telefonindehavere, som forinden skal godkendes af kriminalforsorgen, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 1. Der er til denne ordning knyttet en række krav, herunder at telefonindehaveren samtykker til, at denne kontrolleres i Det Centrale Kriminalregister, jf. § 13, stk. 2. Telefonsamtalerne efter denne ordning, der foregår fra en telefon opsat på afdelingen, optages og kontrolleres efterfølgende stikprøvevis, jf. § 14, stk. 1. Efter bekendtgørelsens § 19 kan indsatte i lukkede fængsler ikke få tilladelse til at installere fast telefon i eget opholdsrum.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, har begået nogle af de mest al-

vorlige forbrydelser, og Justitsministeriet finder, at der af hensyn til retsfølelsen hos ofre og pårørende samt hensynet til de personer, som den dømte i fremtiden måtte indgå i en relation med, bør ske en begrænsning i sådanne indsattes muligheder for at modtage besøg, brevveksle og telefonere.

Justitsministeriet finder, at en sådan begrænsning dels bør gælde for livstidsdømte, dels for forvaringsdømte, som er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Afgrænsningen skyldes, at forvaring efter straffelovens § 70 også kan idømmes i tilfælde, hvor der ikke nødvendigvis er tale om en ligeså grov forbrydelse, som livstidsdømte har begået. Justitsministeriet finder på den baggrund, at lovforslaget skal afgrænses til alene at omfatte forvaringsdømte, som er dømt for en overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid.

Set i lyset af karakteren og alvorligheden af de forbrydelser, som de indsatte i sådanne situationer er dømt for, er der et særlig hensyn at tage til retsfølelsen hos ofre og pårørende, herunder et hensyn at tage til, at det ikke over for disse skal fremstå sådan, at livstidsdømte og visse forvaringsdømte kan leve et tilnærmelsesvist normalt liv med kontakt til omverdenen mv. Varetagelsen af et sådant hensyn indebærer efter Justitsministeriets opfattelse bl.a., at sådanne dømte i et tidsrum under afsoningen ikke bør kunne indgå nye relationer.

Hvad angår nye relationer, er der set eksempler på, at livstidsdømte indgår i tætte relationer med unge mennesker, som ikke på tidspunktet for indgåelse af relationen kan overskue de konsekvenser for eget liv, som det har at indgå i en tæt relation med en person, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser. Der er således et beskyttelseshensyn at varetage over for sådanne personer.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at den indsatte fortsat bør kunne have kontakt med nærtstående og andre personer, som den pågældende har været i kontakt med, før vedkommende blev varetægtsfængslet.

Da den indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen primært reguleres af reglerne om ret til besøg, brevveksling og telefonering, finder Justitsministeriet, at disse adgange bør begrænses for at varetage de ovennævnte hensyn.

En begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes ret til brevveksling, besøg og telefoni, skal balanceres over for hensynet til den indsattes mulighed for resocialisering og senere udslusning i samfundet samt den indsattes ret til at have et familieliv og til at etablere og udvikle relationer til andre mennesker og omverdenen. Uanset at den indsatte er idømt fængsel på livstid eller forvaring, løslades denne efter praksis ofte efter nogen tid. Justitsministeriet finder derfor, at reglerne om begrænsning af besøg, brevveksling

og telefoni alene bør gælde, indtil der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været i anbragt i forvaring i 10 år. Ministeriet finder, at en tidsgrænse på 10 år udgør den rigtige balancering mellem på den ene side hensynet til retsfølelsen og hensynet til at beskytte andres rettigheder og friheder og på den anden side den indsattes muligheder for resocialisering og senere udslusning.

Justitsministeriet finder desuden, at der af hensyn til varetagelsen af de nævnte hensyn til resocialisering og senere udslusning bør indføres en mulighed for, at kriminalforsorgen konkret kan give tilladelse til besøg, brevveksling og telefoni med andre end nærtstående og personer, som den indsatte tidligere har haft kontakt med. Det kan være relevant, hvis den pågældende indsatte ikke har familie eller andre kontakter.

Justitsministeriet finder desuden, at reglerne om begrænsning af sådanne indsattes ret til besøg, brevveksling og telefoni bør udformes som en tilladelsesordning, således at det i alle tilfælde vil være et krav for sådanne indsatte at indhente tilladelse fra kriminalforsorgen til at modtage besøg, brevveksle og telefonere.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal have tilladelse, før den indsatte kan modtage besøg, brevveksle eller telefonere. Det foreslås, at det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent til at meddele tilladelse efter bestemmelsen, og at afgørelsen træffes så hurtigt, som det er muligt. Det forudsættes desuden, at området dokumenterer, at der er meddelt tilladelse, eksempelvis ved at føre en liste over de personer, som den indsatte har mulighed for at have kontakt med.

Det foreslås, at kriminalforsorgen meddeler tilladelse til besøg, brevveksling og telefoni, hvis der er tale om kontakt til nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Omvendt vil der som udgangspunkt ikke blive meddelt tilladelse, hvis der er tale om kontakt med personer, som den pågældende ikke havde kontakt til før varetægtsfængslingen, det vil sige nye relationer.

Ved »nærtstående« forstår ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familieband.

Hvis der ikke er tale om nærtstående, vil det efter bestemmelserne være afgørende for, om der skal meddeles tilladelse, at den indsatte har haft kontakt til den pågældende før varetægtsfængslingen.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte enten ønsker at modtage besøg fra, brevveksle med eller telefonere med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden der sidst har været kontakt, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det forudsættes dog, at der har været en indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er således ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelseens forstand. Det vil i den forbindelse heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er skabt kontakt i bestemmelseens forstand, hvis den indsatte følger pågældende på sociale medier eller lignende. Det vil desuden heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelseens forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en dialog mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til, at den pågældende idømmes livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Hvis den pågældende har siddet varetægtsfængslet for en anden overtrædelse, end den som vedkommendes senere dømmes for, f.eks. hvis sigtelsen senere ændres til et forhold, som kan medføre fængselsstraf på livstid, vil der uanset dette skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for denne varetægtsfængsling ved anvendelsen af bestemmelserne. Såfremt der skulle opstå en situation, hvor den pågældende ikke forinden den afsagte dom er varetægtsfængslet, vil bestemmelserne skulle finde anvendelse fra domsafsigelsestidspunktet.

Det foreslås desuden, at det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen. Det indebærer, at det som klar hovedregel er op til den indsatte selv at fremskaffe oplysninger, der kan påvise dette. Der påhviler således som udgangspunkt ikke kriminalforsorgen en forpligtelse til i den forbindelse selv at tilvejebringe oplysninger, der påviser, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Det forudsættes dog, at kriminalforsorgen i relevant og muligt omfang foretager opslag i relevante it-systemer med henblik på at konstatere, om der er tale om en nærtstå-

ende til den pågældende indsatte. Den indsatte vil eksempelvis kunne fremlægge tidligere korrespondance mellem vedkommende og den pågældende person, breve, billeder eller lignende til at understøtte, at der er tale om en nærtstående eller en person, som den pågældende har haft kontakt til før varetægtsfængslingen. Der er desuden ikke noget til hinder for, at personen uden for institutionen indsender bevis for tidligere kontakt til den indsatte, eksempelvis i forbindelse med at den pågældende indsender en anmodning om besøgstilladelse.

Såfremt det konstateres, at det fortsat for den indsatte er vanskeligt at fremskaffe oplysninger, der påviser, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, forudsættes det, at kriminalforsorgen efter omstændighederne, og i det omfang det i øvrigt er muligt inden for rammerne af kriminalforsorgens virksomhed, yder bistand til den indsatte. Det forudsættes dog, at den indsatte i så fald har peget på konkrete oplysninger, der kan bidrage til at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, og som den indsatte ikke kan fremskaffe selv eller via andre, f.eks. en nærtstående. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte oplyser, at der på en bestemt hjemmeside på internettet foreligger konkrete og tilgængelige oplysninger, som kan påvise, at en person er nærtstående.

Såfremt det ikke kan påvises, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, kan tilladelse til besøg, brevveksling eller telefoni afslås.

Det foreslås, at reglerne om begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes adgang til besøg, brevveksling og telefoni skal gælde, indtil der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år.

Når der er forløbet 10 år, gælder de almindelige regler om besøg, brevveksling og telefoni.

Den foreslåede tidsramme på 10 år skal ses i lyset af de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 2 og 3, om begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes muligheder for at blive overført fra lukket til åbent fængsel samt begrænsning i mulighederne for udgang.

Tidsrammen skal desuden ses i lyset af, at livstidsdømte efter straffelovens § 41 har ret til at få afgjort, om der skal ske prøveløsladelse, når 12 år af straffen er udstået. Det bemærkes i den forbindelse, at en løsladelse på prøve bl.a. forudsætter, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig, og at den indsattes administrering af en udgangstilladelse kan indgå i tilrådelighedsvurderingen. Den foreslåede regel om, at bl.a. sådanne indsatte som udgangspunkt ikke kan komme på udgang i de første 10 år afsoningstiden,

kan således påvirke den indsatte mulighed for at opnå ret til prøveløsladelse, da det herefter alene er muligt at lade et eventuelt udgangsforløb på to år indgå i vurderingen, som foretages efter 12 år. Det kan som følge heraf ikke udelukkes, at den foreslåede regel med tiden vil medføre, at gennemsnitstiden for livstidsdømtes afsoning vil stige fra de 16-17 år, som gennemsnittet er i dag.

Det foreslås, at reglerne om begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes muligheder for at få besøg, brevveksle og telefonere ikke skal influere på de muligheder, der i dag er for at begrænse sådanne kommunikationsformer.

Hvad angår reglerne om besøg, foreslås det derfor, at bestemmelsen ikke skal finde anvendelse på den ret, som den indsatte har efter straffuldbyrdslovens § 51, stk. 2 og 3, om henholdsvis ret til besøg fra visse advokater, og reglen om udenlandske indsatte ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter. Det foreslås desuden, at bestemmelsen ikke skal berøre den indsatte ret til at have sit barn med sig i institutionen efter bestemmelsen i lovens § 54. Samtidig foreslås det, at de besøg, som sker i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse, i øvrigt kan gøres til genstand for de vilkår og begrænsninger, som fremgår af lovens § 51, stk. 4, om begrænsning af besøg i forbindelse med en verserende voldelig konflikt mellem grupperinger, § 52 om indhentelse af forudgående tilladelse til at besøge den indsatte, § 53 om overværelse af visse besøg samt § 54, hvorefter det bl.a. fremgår af bestemmelsens stk. 2, at kriminalforsorgsområdet og de sociale myndigheder skal finde, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til det barn, som den indsatte har ret til at have med sig i institutionen.

Hvad angår reglerne om brevveksling, foreslås det, at bestemmelsen ikke skal finde anvendelse på den ret, som indsatte har efter straffuldbyrdslovens § 56, hvorefter en indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med en række myndigheder og organisationer mv. For kontakt med disse myndigheder og organisationer mv. gælder der således ikke et krav om tilladelse. Samtidig foreslås det, at brevveksling, som sker i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse, i øvrigt kan gøres til genstand for de vilkår og begrænsninger, som følger af lovens § 55. Det gælder eksempelvis § 55, stk. 2, om, at kriminalforsorgsområdet uden retskendelse kan åbne og lukke breve til og fra den indsatte. Den foreslåede bestemmelse indebærer også, at de rettigheder for den indsatte og andre, som følger af § 55, skal iagttages i relevant omfang. Det indebærer eksempelvis, at tilbageholdte breve efter § 55, stk. 6, fortsat som udgangspunkt skal tilbagesendes, jf. § 55, stk. 7, 1. pkt., og at afsenderen som udgangspunkt skal gøres bekendt med tilbageholdelsen af brevet, jf. stk. 8, 1. pkt. Desuden vil breve, som tilbageholdes efter den foreslåede bestemmelse i § 55 a, fordi der ikke kan meddeles tilladelse efter stk. 1, også skulle tilbagesendes. Hvad angår reglerne om telefoni fore-

slås det, at begrænsningerne i straffuldbyrdslovens § 57 ligeledes skal finde anvendelse, således at det eksempelvis kan nægtes, at der føres en telefonsamtale, hvis dette findes nødvendigt at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, jf. § 57, stk. 2. Det indebærer også, at de rettigheder, den indsatte har efter § 57, skal iagttages. Eksempelvis vil optagelser af telefonsamtaler, som foretages efter § 57, stk. 3, fortsat skulle slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget, jf. stk. 3, 3. pkt.

Det foreslås, at kriminalforsorgsområdet kan give tilladelse til besøg, brevveksling og telefoni i relation til andre end nærtstående og de personer, som den livstids- eller forvaringsdømte havde kontakt til før varetægtsfængslingen, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Bestemmelsen er bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller i øvrigt kontakt med andre, eller hvis den indsatte familie eller sådanne kontakter ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte.

Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal det overvejes, om den indsatte skal tilbydes kontakt til eksempelvis en besøgsven. Det er således ikke en forudsætning, at den indsatte selv spørger om lov til at kommunikere med andre end nærtstående eller tidligere kontakter, før bestemmelsen finder anvendelse. Kriminalforsorgen skal af egen drift være opmærksom på, om den indsatte bør tilbydes kontakt, hvis de ovenstående omstændigheder gør sig gældende.

Bestemmelsen er desuden tiltænkt anvendt i de situationer, hvor en retshjælpsorganisation eller lignende ønsker at komme i kontakt med den pågældende indsatte for at bistå denne.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til medierne, f.eks. igennem brevveksling, for eksempelvis at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Den indsatte vil skulle orienteres om, at personer uden for fængslet har forsøgt at kontakte pågældende og om afsenderens identitet. Der kan eksempelvis være tale om, at en person sender et brev til den indsatte. Den indsatte vil da skulle orienteres om modtagelsen af et brev og afsenders identitet, således at den indsatte kan bede om tilladelse til brevveksling. Hvis den indsatte ikke får tilladelse til brevveksling, vil brevet skulle sendes tilbage til afsender.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4-7, og bemærkningerne hertil.

2.4. Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes mulighed for at komme med offentlige tilkendegivelser

2.4.1. Gældende ret

Der findes ikke i dag regler for indsattes offentliggørelse af materiale, herunder i form af bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende. Indsatte, herunder livstids- og forvaringsdømte har således i dag en vis mulighed for at udgive materiale omhandlende den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Hvad angår indsattes muligheder for at fremsætte tilkendegivelser til offentligheden, findes der en regel i straffuldbyrdelseslovens § 59 om indsattes ret til at udtale sig til medierne. Der gælder dog ikke regler for udtalelser til andre end medierne.

Efter den gældende § 59, stk. 2, kan den indsattes ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse lade sig fotografere til medierne begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Et ordens- eller sikkerhedsmæssigt hensyn kan være sikkerhedsmæssigt, eksempelvis i den situation, hvor mediet er til stede fysisk i institutionen. Et sådant hensyn kan også være en risiko for undvigelse eller indsmugling.

Hensynet til at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen sigter til at beskytte den konkrete retsfølelse hos ofre og deres pårørende. Hensynet til en åbenbar krænkelse af retsfølelsen sigter til den almene retsfølelse hos befolkningen i almindelighed. Her er det et krav, at krænkelsen skal være åbenbar, dvs. at der skal være særligt stærke grunde til at afslå kontakt til medierne med denne begrundelse.

Indsatte i lukkede fængsler har ikke adgang til internettet, hvilket i praksis vanskeliggør at fremkomme med tilkendegivelser til offentligheden om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, ligesom det vanskeliggør offentliggørelse af materiale om disse forbrydelser.

Fremsættelse af tilkendegivelser til offentligheden og offentliggørelse af materiale sker desuden under ansvar efter straffeloven, herunder § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt af billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Set i lyset af karakteren af de forbrydelser, som livstidsdømte og forvaringsdømte, der har overtrådt en bestemmelse,

som hjemler straf af fængsel på livstid, har begået, samt hensynet til ofre og pårørende, finder Justitsministeriet, at der er behov for i bestemte tilfælde at begrænse sådanne dømtes muligheder for at fremsætte tilkendegivelser til offentligheden om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil. Justitsministeriet finder, at der bør være mulighed herfor, hvis en offentliggørelse bør begrænses for at beskytte den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Justitsministeriet finder eksempelvis, at en bog eller artikel, som bl.a. skildrer, hvordan den indsatte har begået den pågældende forbrydelse, efter en konkret vurdering ikke efter domstidspunktet bør offentliggøres af den indsatte. Det samme gør sig gældende med øvrige medier, som kan anvendes til et sådant formål, eksempelvis lydfiler eller billeder, som omhandler den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Hensynet gør sig efter ministeriets opfattelse også gældende, hvis der er tale om et mundtlig tilkendegivelse, som fremsættes til offentligheden af den indsatte.

En begrænsning varetager efter ministeriets opfattelse et hensyn til ofre og pårørende, da den indsatte ikke bør kunne profilere sig på sine handlinger.

En sådan begrænsning skal ligeledes ses i lyset af den gældende regel i straffuldbyrdelseslovens § 59, stk. 1, hvorefter en indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Bestemmelsen i § 59 gælder alene for udtalelser til medier. Siden indførelsen af denne bestemmelse i 2001 er der imidlertid set eksempler på, at sådanne indsatte profilerer sig på sine handlinger igennem nye platforme, eksempelvis gennem udgivelsen af podcasts eller på sociale medier.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse offentligt må fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil.

Kriminalforsorgsområdet foreslås kompetent til at meddele en sådan tilladelse. Det forudsættes, at kriminalforsorgen dokumenterer, at der er meddelt tilladelse. Det foreslås, at en sådan tilladelse skal meddeles, medmindre det vurderes, at

tilkendegivelsen bør begrænses for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller dennes pårørende, eller for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Det foreslås desuden, at en tilkendegivelse efter bestemmelsen også kan udgøre offentliggørelse af bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende. Således vil eksempelvis en offentliggørelse af en bog om den eller de forbrydelser, som den pågældende er dømt for, også være omfattet af bestemmelsen.

Ved offentliggørelse forstås efter bestemmelsen, at materialet viderebringes til en større eller ubestemt kreds af personer. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den indsatte offentliggør en beretning, et billede eller en lydfil om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, på et socialt medie, eller hvis den indsatte offentliggør en video herom på et åbent forum på internettet. Omvendt vil der ikke være tale om en offentliggørelse i bestemmelsens forstand, hvis noget sådant materiale sendes til f.eks. nogle enkelte familiemedlemmer.

Ved vurderingen af om tilkendegivelsen ikke bør fremsættes af hensyn til beskyttelse af den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller om tilkendegivelsen åbenbart er egnet til at krænke retsfølelsen, forudsættes det, at der foretages en vurdering efter de samme momenter, som er nævnt i den gældende bestemmelse i § 59, stk. 2, i straffuldbyrdelsesloven, samt den praksis der er knyttet til denne bestemmelse.

Hvad angår hensynet til beskyttelse af ofre og pårørende bemærkes, at den gældende § 59 også giver mulighed for at tage et hensyn til eventuelle pårørende, uanset at pårørende ikke er nævnt direkte i bestemmelsen. Hvis dette hensyn er aktuelt, vil der skulle foretages en vurdering med udgangspunkt i, om en offentliggørelse af materialet kan virke krænkende for ofre og pårørende. Hvad angår vurderingen af, om materialet er egnet til åbenbart at krænke retsfølelsen, skal der her – i overensstemmelse med den gældende bestemmelse i § 59, stk. 2 – være tale om særligt stærke grunde til at afslå offentliggørelse.

Ved vurderingen af, om der er tale om »omtale« af den eller de forbrydelser, som den pågældende er blevet dømt for, vil både direkte og indirekte omtale være omfattet. Ved direkte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser, som vedrører de handlinger, som vedkommende foretog i forbindelse med planlægning eller fuldbyrdelse af forbrydelsen. Ved indirekte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser om efterfølgende tanker eller rationaliseringer om forbrydelsen.

Der kan desuden opstå tilfælde, hvor den tiltalte, foruden at være dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, samtidig er dømt for overtrædelse

af andre bestemmelser, som ikke hjemler straf af fængsel på livstid. Det foreslås, at bestemmelsen også skal vedrøre de tilfælde, hvor omtalen vedrører forbrydelser med tilknytning til den forbrydelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Der vil i sådan en situation skulle foretages en konkret vurdering af, om overtrædelsen, som ikke hjemler straf af fængsel på livstid, har en så tilstrækkelig tilknytning til den forbrydelse, som hjemler straf af fængsel på livstid til, at den vil være en forbrydelse »med tilknytning hertil«.

En dom for usømmelig omgang med lig, der idømmes i forbindelse med en dom på livstid for drab, vil således som hovedregel have en tilstrækkelig tilknytning til dommen på livstid. En sådan hovedregel vil generelt kunne lægges til grund, hvis den dømte har begået lovovertrædelser, som i et vist omfang knytter sig til den overtrædelse, som vedrører en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Omvendt vil eksempelvis et tyveri, der ikke i øvrigt har forbindelse til den overtrædelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, eksempelvis hvis den indsatte i tiden forud for gerningen har stjålet en bil, ikke have en sådan tilknytning, hvilket vil have som konsekvens, at en offentlig omtale af tyveriet ikke vil være omfattet af bestemmelsen.

Det foreslås desuden, at bestemmelsen skal finde anvendelse, hvor en offentlig fremsættelse af en tilkendegivelse eller offentliggørelse af materiale foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte. Dette er eksempelvis tilfældet, hvis den indsatte beder en fysisk person uden for institutionen om at offentliggøre materiale, som vedrører den eller de forbrydelser, som den indsatte har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Dette kan eksempelvis være motiveret af, at en indsat i et lukket fængsel ikke har adgang til internettet og derved har vanskeligt ved offentligt at fremsætte tilkendegivelser. Det er en betingelse, at offentliggørelsen sker på vegne af den indsatte. Det betyder, at en person, som generelt og uden kontakt til den livstids- eller forvaringsdømte, offentliggør sådanne tilkendegivelser eller materiale, ikke vil være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil alene finde anvendelse i de tilfælde, hvor den indsatte selv eller en anden fysisk person på vegne af den indsatte offentliggør en tilkendegivelse eller materiale vedrørende den eller de pågældende forbrydelser. Bestemmelsen finder således ikke anvendelse, hvis der er tale om, at et medie, f.eks. et forlag, udgiver og dermed offentliggør en bog, som den indsatte har skrevet, og som indeholder oplysninger om den eller de pågældende forbrydelser.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

2.5. Skærpelse af disciplinærstrafsystemet for livstidsdømte og visse forvaringsdømte

2.5.1. Gældende ret

Straffuldbyrdslovens kapitel 11 indeholder bl.a. regler om disciplinærstraf, jf. lovens §§ 67-72. En disciplinærstraf er en administrativ, pønalt reaktion over for indsatte på en ikke tilladt adfærd.

Lovens § 67 bestemmer hvilke handlinger, som straffes disciplinært. Som eksempler kan nævnes indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, overtrædelse af de regler eller anvisninger, der gælder for rygning i institutionen eller ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen.

Som disciplinærstraf kan efter § 68, stk. 1, anvendes advarsel, bøde og stracfelle. Disciplinærstraf i form af stracfelle kan dog kun anvendes for de overtrædelser, som er opregnet i bestemmelsens stk. 2.

Lovens § 69 og § 70 indeholder regler om, hvordan henholdsvis en disciplinærstraf i form af bøde og en disciplinærstraf i form af stracfelle udmåles. I begge tilfælde skal størrelsen af straffen fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Hvad angår bøde kan denne dog højst udgøre et beløb svarende til det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder. Hvad angår stracfelle kan der højst idømmes en sådan disciplinærstraf i et tidsrum af 4 uger, dog højst 7 dage for unge under 18 år, medmindre sagen angår vold mod personale i institutionen. En indsat, der er ikendt stracfelle, anbringes i en særlig afdeling eller eget opholdsrum eller i et arresthus. Under anbringelsen er den indsatte udelukket fra fællesskab i institutionen. Unge under 18 år kan dog deltage i beskæftigelse i institutionen, medmindre konkrete grunde taler herimod.

Det følger derudover af § 71, stk. 1, at den indsatte kan anbringes i forhørselle, hvis der er begrundet mistanke om, at den indsatte har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre stracfelle som disciplinærstraf, og hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. Anbringelse i forhørselle må ikke udstrækkes i længere tid, end undersøgelsen nødvendiggør og kan højst vare i 5 dage, jf. stk. 2.

Reglerne om disciplinærstraf suppleres af bekendtgørelse nr. 105 af 30. januar 2019 om udståelse af stracfelle, anvendelse af forhørselle og behandlingen af disciplinærsager (disciplinærstrafbekendtgørelsen).

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder, at der bør være en konsekvens ved, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, overtræder de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7, om, at der skal indhentes tilladelse, før sådanne indsatte kan modtage besøg, brevveksle eller telefonere, samt den foreslåede § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, om indskrænkning af mulighederne for at komme med tilkendegivelser til offentligheden om den eller de forbrydelser, som livstidsdømte eller visse forvaringsdømte har fået livstids- eller forvaringsdommen for eller forbrydelser med tilknytning hertil.

Der findes på den baggrund behov for at indføre hjemmel til, at sådanne overtrædelser straffes disciplinært. Det findes desuden hensigtsmæssigt at indføre en ordning, hvorefter andre indsatte, som hjælper den livstids- eller forvaringsdømte til en overtrædelse af den foreslåede § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, ligeledes skal straffes disciplinært.

Justitsministeriet finder desuden, at den livstids- eller forvaringsdømte skal kunne ifalde en ny form for supplerende disciplinærstraf. Således bør der være mulighed for, at den livstids- eller forvaringsdømte, hvis denne flere gange har overtrådt den foreslåede § 51 a, § 55 a og § 57 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7, kan afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en indsat, der overtræder én eller flere af tilladelseskravene i besøgs- og kommunikationsreglerne i de foreslåede § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, skal ikendes disciplinærstraf. Da de nævnte besøgs- og kommunikationsregler alene finder anvendelse for indsatte, der udstår fængsel på livstid eller er idømt forvaring, såfremt der er tale om overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, vil bestemmelsen om disciplinærstraf også alene finde anvendelse for sådanne indsatte.

Det foreslås desuden, at en indsat, der overtræder reglerne om, at der skal indhentes tilladelse, inden der fremsættes offentlige tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil, i den foreslåede § 59 a, stk. 1, skal ikendes disciplinærstraf. Denne bestemmelse vil også alene finde anvendelse for indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, såfremt der er tale om overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid.

Det foreslås endvidere, at der ikendes disciplinærstraf over for andre indsatte end den indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, hvis den-

ne anden indsatte viderebringer eller offentliggør budskaber i strid den foreslåede § 59 a, stk. 1, på vegne af en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Hvis den livstids- eller forvaringsdømte får hjælp af en anden indsat til at overtræde bestemmelserne, vil denne anden indsatte således også ifalde disciplinærstraf. Det kunne eksempelvis være tilfældet, hvis den anden indsatte yder hjælp til at offentliggøre en tilkendegivelse uden tilladelse om de forbrydelser, som den livstids- eller forvaringsdømte har begået fra et åbent fængsel, hvor indsatte har bedre adgang til internet mv.

Det foreslås desuden, at der indføres en bestemmelse, som skal udgøre et supplement til disciplinærstraf for livstidsdømte og visse forvaringsdømte. Således foreslås der indført en bestemmelse, hvorefter kriminalforsorgsområdet kan bestemme, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, og som flere gange har overtrådt én eller flere af de foreslåede bestemmelser i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, skal afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.

Det foreslås således, at bestemmelsen alene finder anvendelse i gentagelsestilfælde. Den dømte vil således alene kunne ikendes almindelig disciplinærstraf ved en førstegangsovertrædelse af én eller flere af bestemmelserne. Såfremt der er tale om et gentagelsestilfælde, kan en anvendelse af bestemmelsen være relevant som et supplement, dvs. et tillæg, til disciplinærstraf i form af advarsel, bøde eller strafcelle.

Bestemmelsen finder anvendelse, uanset at den indsatte alene har overtrådt eksempelvis reglerne om telefoni og ikke reglerne om brevveksling og besøg. Overtrædelser af reglerne vedrørende én kommunikationsform kan således få konsekvenser for alle kommunikationsformer.

Ved anvendelse af bestemmelsen vil den indsatte derfor ikke kunne få besøg, brevveksle eller telefonere i et nærmere bestemt tidsrum. Den indsatte vil i tidsrummet således også være afskåret fra eksempelvis at få besøg fra nærtstående. Såfremt kriminalforsorgsområdet modtager breve til den indsatte i løbet af tidsrummet, hvor denne ikke må brevveksle, skal disse udleveres til den indsatte ved udløbet af tidsrummet. Hvis den indsatte modtager breve fra myndigheder eller lignende, skal disse dog udleveres til den indsatte som normalt. Uanset afskæringen af kontakt vil den indsatte dog fortsat have mulighed for frit at telefonere og brevveksle med de personer og myndigheder mv., som er nævnt i straffuldbyrdelseslovens § 56. Den indsatte vil desuden opretholde sin ret til besøg og samtale efter straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 2 og 3.

Det foreslås, at den indsatte skal afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et »nærmere bestemt tidsrum«. Herved forstås, at den indsatte som udgangspunkt skal afskæres kontakt i et tidsrum på 4 uger den første gang, bestemmelsen finder anvendelse. I tilfælde af gentagne overtrædelser, bør tidsrummet som udgangspunkt udmåles til en periode på dobbelt så lang tid som den forudgående, således at den indsatte afskæres kontakt i 8 uger ved en overtrædelse anden gang. Dette udgangspunkt kan dog fraviges i nedadgående retning, hvis der eksempelvis er forløbet flere år mellem de to overtrædelser, eller hvis den indsatte har overtrådt bestemmelserne så mange gange, at en afskæring af kontakt findes at være uforholdsmæssigt lang. Uanset gentagelsestilfælde forudsættes det dog med bestemmelsen, at den indsatte maksimalt kan afskæres kontakt i et tidsrum på 3 måneder.

Det bemærkes, at der med lovforslaget ikke indføres særskilt hjemmel til at anvende strafcelle som disciplinærstraf for overtrædelse af lovforslagets bestemmelser, jf. straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 2. Strafcelle vil derfor efter gældende ret som udgangspunkt ikke kunne anvendes som disciplinærstraf for overtrædelse af lovforslagets bestemmelser. Anvendelse af strafcelle som disciplinærstraf kan dog uanset det anførte efter omstændighederne komme på tale, hvis betingelserne i straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 2, nr. 7, er opfyldt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 9 og 10, og bemærkningerne hertil.

2.6. Straf for livstidsdømtes eller visse forvaringsdømtes overtrædelse af reglerne om kontakt til samfundet uden for institutionen

2.6.1. Gældende ret

Det er efter gældende ret ikke muligt at idømme straf for overtrædelse af reglerne om besøg, brevveksling og telefoni i straffuldbyrdelsesloven. For indsatte vil der dog generelt være mulighed for at ikende disciplinærstraf efter de gældende regler i straffuldbyrdelsesloven. Der henvises til afsnit 2.5.1 for en nærmere beskrivelse af disse regler.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Med lovforslaget foreslås der indført bestemmelser om begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes muligheder for kontakt til samfundet uden for institutionen, jf. de foreslåede bestemmelser i § 51 a, § 55 a og § 57 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7. Der foreslås desuden indført bestemmelser om indskrænkning af sådanne dømtes muligheder for at komme med tilkendegivelser til offentligheden og offentliggøre materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, jf. den foreslåede bestemmelse i § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Med lovforslaget foreslås det endvidere, at den indsatte overtrædelser af de nævnte bestemmelser skal straffes med disciplinærstraf, jf. de foreslåede bestemmelser i straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 10, 11 og 12, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, og at denne straf kan suppleres af forbud mod kontakt med samfundet uden for institutionen i et nærmere bestemt tidsrum, jf. den foreslåede bestemmelse i § 59 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Justitsministeriet finder, at der af hensyn til en effektiv håndhævelse af reglerne bør indføres mulighed for, at en overtrædelse af reglerne kan straffes med bøde.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indføres et nyt kapitel 22 b i straffuldbyrdelsesloven indeholdende én strafbestemmelse, hvorefter den, der forsætligt overtræder § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a straffes med bøde.

Det foreslås, at kun forsætlige overtrædelser skal kunne straffes.

Bestemmelsen finder for det første anvendelse, hvor en livstidsdømt eller forvaringsdømt, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, der hjemler straf af fængsel på livstid, i strid med de foreslåede bestemmelser om krav om tilladelse (§ 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1 og § 57 a, stk. 1) får kontakt igennem besøg, brevveksling eller telefoni uden forudgående tilladelse.

Strafbestemmelsen vil ikke finde anvendelse i de tilfælde, hvor der ikke efter de foreslåede bestemmelser i § 51 a, § 55 a eller § 57 a er krav om tilladelse, eksempelvis hvis der er tale om brevveksling med offentlige myndigheder eller organisationer mv., hvormed den indsatte har ret til ukontrolleret brevveksling, jf. straffuldbyrdelseslovens § 56, eller hvis der er tale om et besøg eller en samtale efter lovens § 51, stk. 2 eller 3.

Bestemmelsen finder ikke kun anvendelse over for den indsatte. Også personer inden for eller uden for institutionen, der medvirker til overtrædelse af § 51 a, § 55 a eller § 57 a, vil kunne straffes efter bestemmelsen.

Dette vil eksempelvis kunne blive aktuelt, hvis en nærtstående til en livstids- eller forvaringsdømt forsætligt faciliterer telefonisk kontakt til en person, som den indsatte ikke må have kontakt til uden forudgående tilladelse, og den indsatte ikke har fået en sådan tilladelse.

Som et andet eksempel kan nævnes det tilfælde, hvor en anden indsat hjælper den livstids- eller forvaringsdømt til

overtrædelse af bestemmelserne ved at facilitere kontakt mellem den livstids- eller forvaringsdømt og en person uden for fængslet.

Som det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede ændring af straffuldbyrdelseslovens § 55, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, er det forudsat, at kriminalforsorgen fører kontrol med de indsatte kontakt til omverdenen. En person, der møder op ved en af kriminalforsorgens institutioner og ønsker at besøge en indsat, vil således kunne gå ud fra, at kriminalforsorgen vil kontrollere, at den tilstrækkelige tilladelse er til stede, før vedkommende opnår kontakt til den indsatte. På samme måde vil en person, der sender et brev til en indsat med rette kunne antage, at brevet underkastes tilstrækkelig kontrol fra kriminalforsorgens side med, at den indsatte har tilladelse til kontakt med den pågældende, inden brevet udleveres til den indsatte. Det må således antages, at en person, der søger at opnå kontakt til en indsat, f.eks. ved at sende et brev til institutionen attesteret til den indsatte, kun meget sjældent vil have forsæt til at opnå kontakt uden tilladelse.

Anderledes vil det derimod eventuelt forholde sig, hvis den udenforstående netop har forsøgt at omgå kriminalforsorgens kontrol. Om tilregnelskravet er opfyldt i det konkrete tilfælde, vil dog altid bero på domstolens konkrete bevisvurdering i den enkelte sag.

Det foreslås for det andet, at bestemmelsen skal finde anvendelse for overtrædelse af den foreslåede § 59 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Dette indebærer, at livstidsdømte og visse forvaringsdømte kan straffes med bøde, såfremt den pågældende uden tilladelse offentligt fremsætter tilkendegivelser eller offentliggør materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Også denne del af bestemmelsen kan finde anvendelse over for andre end den indsatte selv, hvis en person inden for eller uden for institutionen medvirker til, at en indsat overtræder den foreslåede § 59 a. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvor en person forsætligt uden forudgående tilladelse efter den foreslåede § 59 a uden for institutionen offentligt fremsætter tilkendegivelser eller offentliggør materiale for sådanne indsatte, når dette sker på vegne af den indsatte, jf. § 59 a, stk. 3. Et sådant tilfælde ville bl.a. kunne forekomme, hvis den indsatte beder en person uden for institutionen om offentligt at viderebringe et budskab, som vedrører den eller de pågældende forbrydelser eller forbrydelser med tilknytning hertil, og den indsatte ikke har indhentet forudgående tilladelse.

Det foreslås endvidere, at bestemmelsen alene finder anvendelse for fysiske personer. Der foreslås således ikke indført

hjemmel til at straffe juridiske personer med bøde for medvirken til overtrædelse af bestemmelserne.

Derudover indebærer den foreslåede bestemmelse, at medier, som er omfattet af medieansvarsloven, herunder mediets ansatte, ikke kan straffes for medvirken til overtrædelse af bestemmelsen. Hvis et sådant medie offentligt viderebringer en tilkendegivelse eller offentliggør materiale fra den indsatte, som vedrører den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstidsdom for, vil mediet eller dets ansatte således ikke kunne straffes efter bestemmelsen. En sådan viderebringelse vil dog som normalt skulle ske inden for rammerne af straffeloven og de regler, som medier i øvrigt er underlagt, herunder de presseetiske regler.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 11, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringsomkostninger for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter for kriminalforsorgen. Udgifterne håndteres inden for de eksisterende økonomiske rammer.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har administrative konsekvenser for de indsatte, som er omfattet af lovforslagets anvendelsesområde. Det udgør indsatte, som er idømt fængselsstraf på livstid samt forvaringsdømte, der er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid.

Lovforslaget vurderes ikke i øvrigt at have administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have miljø- eller naturmæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 15. september 2021 til den 13. oktober 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Amnesty International, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Copenhagen Business School – CBS – CBS LAW – Institut for Ledelse, Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF), Dansk Retspolitisk Forening, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolernes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, Folketingets Ombudsmand, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Fængselsforbundet, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, HK Landsklubben Politiet, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kriminalforsorgsforeningen, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet – Det Juridiske Fakultet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Odense Retshjælp, Offerrådgivningen, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Samtlige byretter, SAVN, Syddansk Universitet – Juridisk Institut, Sø- og Handelsretten, Vestre Landsret, Østre Landsret, Aalborg Universitet – Juridisk Institut, Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet – Juridisk Institut.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter for kriminalforsorgen. Udgif-

		terne håndteres inden for de eksisterende økonomiske rammer.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelse

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af den gældende bestemmelse i straffuldbyrdeleslovens § 22, stk. 2, at fuldbyrdelse af en fængselsstraf på livstid skal ske i lukket fængsel, idet fuldbyrdelsen dog skal ske i åbent fængsel, hvis det ikke findes betænkeligt. Fuldbyrdelse af forvaring sker efter straffuldbyrdeleslovens § 105, stk. 1, efter lovens kapitel 2 og afsnit II, dog med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Den foreslåede bestemmelse i § 22 a, stk. 1, vil medføre, at fuldbyrdelse af en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, uanset § 22, stk. 2, 2. pkt. skal ske i lukket fængsel.

Det indebærer, at sådanne indsatte som udgangspunkt skal påbegynde afsoning i lukket fængsel, medmindre der er grundlag for at fravige dette udgangspunkt, jf. den foreslåede § 22 a, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse i § 22 a, stk. 2, vil indebære, at kriminalforsorgen har mulighed for undtagelsesvist at bestemme, at der ikke skal gælde et krav om, at den indsatte skal påbegynde afsoning i lukket fængsel, hvis hensyn til den indsatte helbred taler herfor.

Det indebærer, at der skal foreligge lægelig dokumentation for, at den indsatte påbegyndelse af afsoning i lukket fængsel er skadeligt for dennes helbred. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte har demenssygdom eller andre former for mental sygdom. Det kan ligeledes være tilfældet, hvis den dømte har eller får fysiske handicaps, som medfører, at det ikke vil kunne lade sig gøre at afsone i lukket fængsel.

Til nr. 2

Efter den gældende bestemmelse i straffuldbyrdeleslovens § 24, stk. 1, nr. 2, skal en indsat i et lukket fængsel overføres til åbent fængsel, når betingelserne i § 22, stk. 3-6, og § 25, stk. 2-4 og 6, ikke længere er opfyldt, jf. § 24, stk. 1, nr. 1, eller når overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke anses for betænkelig. Efter § 24, stk. 2, kan en overførsel til åbent fængsel dog undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Den foreslåede bestemmelse i § 24 a, stk. 1, vil medføre, at en indsat, der udstår en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, uanset § 24, stk. 1, nr. 2, ikke kan overføres fra lukket til åbent fængsel, før den pågældende har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år.

Den foreslåede bestemmelse indebærer således en fravigelse af § 24, for så vidt angår livstids- og forvaringsdømte. For så vidt angår forvaringsdømte vil bestemmelsen alene finde anvendelse, hvis den forvaringsdømte er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid.

Den foreslåede bestemmelse er tidsmæssigt afgrænset således, at den vil finde anvendelse, indtil den indsatte har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år. Den tidsmæssige afgrænsning af bestemmelsen vil være sammenfaldende med den beregnede afsoningstid. Der vil således skulle tages udgangspunkt i den beregnede afsoningstid, hvori den periode, som den pågældende eventuelt har været varetægtsfængslet forud for endelig dom, også indgår.

Den foreslåede bestemmelse i § 24 a, stk. 2, indebærer, at spørgsmålet om overførsel fra lukket til åbent fængsel vil skulle vurderes af kriminalforsorgen efter den gældende bestemmelse i § 24, stk. 1, nr. 2, det vil sige ud fra en vurdering af, om overførsel til åbent fængsel i øvrigt anses for betænkelig. Bestemmelsen finder anvendelse, indtil den indsatte har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år. Den foreslåede bestemmelse i indebærer således ikke, at sådanne dømte har krav på at blive overført til et åbent fængsel, når der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller når vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år.

Den foreslåede bestemmelse i § 24 a, stk. 3, vil indebære, at kriminalforsorgen undtagelsesvist kan bestemme, at der ikke skal gælde et krav om, at den indsatte skal afsone i lukket fængsel, når dette sker af hensyn til den indsattes helbred.

Det indebærer, at der skal foreligge lægelig dokumentation for, at den indsattes fortsatte afsoning i lukket fængsel er skadeligt for dennes helbred. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte udvikler demenssygdom eller andre former for mental sygdom. Det kan ligeledes være tilfældet, hvis den dømte har eller får fysiske handicaps, som medfører, at det ikke vil kunne lade sig gøre at afsone i lukket fængsel.

Til nr. 3

Efter de gældende bestemmelser i straffuldbyrdslovens §§ 46-50 kan indsatte opnå tilladelse til udgang. Dette gælder også indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring.

Indsatte kan efter lovens § 46 få tilladelse til udgang, når udgangsformålet f.eks. er rimeligt begrundet i familiemæssige eller andre personlige hensyn. Der må desuden ikke være bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgangen vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdselse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen. Det er desuden et krav, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Udgang kan desuden ske ledsaget eller uledsaget. Ved ledsaget udgang forstås, at den indsattes udgang sker under opsyn fra én eller flere udgangsledsagere.

Den foreslåede bestemmelse i § 49 a vil indebære, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke kan opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, medmindre udgang sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed.

Den tidsmæssige afgrænsning af bestemmelsen vil være sammenfaldende med den beregnede afsoningstid. Der vil således skulle tages udgangspunkt i den beregnede afsoningstid, hvori den periode, som den pågældende eventuelt har været varetægtsfængslet forud for endelig dom, også indgår.

Bestemmelsen indebærer ikke, at den indsatte automatisk opnår ret til udgang – det være sig ledsaget eller uledsaget – efter udløbet af de 10 år. Det forudsættes, at der ved vurderingen af, om udgang bør tillades efter udløbet af de 10 år, vil skulle foretages en konkret vurdering heraf af kriminalforsorgen. Denne vurdering vil som normalt skulle foretages i overensstemmelse med den gældende praksis for meddelelse af tilladelse til udgang livstids- og forvaringsdømte.

Efter bestemmelsen vil det være muligt at opnå tilladelse til udgang, hvis det sker til bestemte særlige formål.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde og forudsættes anvendt i de tilfælde, hvor kriminalforsorgsområdet i øvrigt ville meddele en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, der hjemler straf af fængsel på livstid, tilladelse til udgang til særlige formål i overensstemmelse med udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1. Således vil der ikke kunne meddeles tilladelse til udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2. Bestemmelsen giver desuden mulighed for at meddele tilladelse til udgang i helt ekstraordinære situationer. Det er eksempelvis tilfældet, hvis der er et særligt hensyn at tage til den indsattes børn. Det kan være tilfældet, hvis der foreligger dokumentation for, at det i særlig grad vil være skadeligt for den indsattes mindreårige barn at komme på besøg i fængslet, eller hvis der foreligger dokumentation for, at et sådant barn har alvorligere problemer, som helt eller delvist vurderes at kunne afhjælpes ved, at den indsatte får udgang, eksempelvis alvorligere psykiatriske diagnoser. Et særligt hensyn kan også foreligge, hvis den indsattes barn lider af en livstruende uhelbredelig sygdom, uden at sygdommen er så fremskreden at formålet med

udgangen er omfattet af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, nr. 1.

Bestemmelsen vil desuden indebære, at det er muligt at tillade udgang før 10 år, hvis udgangen sker med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed. Bestemmelsen tager højde for anklagemyndighedens opfyldelse af straffelovens § 72, hvorefter det påhviler anklagemyndigheden bl.a. at påse, at en foranstaltning om forvaring efter lovens § 70 ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt. Det kan således ikke udelukkes, at en psykiater vil vurdere, at det er nødvendigt, at den forvaringsdømte kommer på udgang før de 10 år for at kunne vurdere farligheden af pågældende. I så fald indebærer bestemmelsen, at den pågældende kan meddeles tilladelse til udgang.

Til nr. 4

Efter straffuldbyrdslovens § 51, stk. 1, har indsatte, der f.eks. udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring, ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.

Sådanne indsatte har desuden bl.a. ret til frit besøg fra den advokat, som er beskikket eller valgt som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, jf. lovens § 51, stk. 1.

Besøg kan begrænses over for indsatte, som politiet skønner har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med andre personer, jf. lovens § 51, stk. 4.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 1, vil indebære, at indsatte, der udstår fængselstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal indhente tilladelse til besøg. Det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Tilladelseskra- vet gælder efter bestemmelsen, indtil 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid er udstået, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i 10 år.

Den tidsmæssige afgrænsning af bestemmelsen vil være sammenfaldende med den beregnede afsoningstid. Der vil således skulle tages udgangspunkt i den beregnede afsoningstid, hvori den periode, som den pågældende eventuelt har været varetægtsfængslet forud for endelig dom, også indgår.

Når der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller når vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, gælder de almindelige regler om besøg i straffuldbyrdsloven, og den indsatte fremtidige muligheder for

besøg skal således på dette tidspunkt vurderes efter disse bestemmelser.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til besøg, hvis der er tale om besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Med udtrykket »nærtstående« forstår ægtefæller eller samle- vende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familieliebånd.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte ønsker at modtage besøg fra. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden der sidst har været kontakt, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det forudsættes dog, at der har været en indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er således ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelsens forstand. Det vil i den forbindelse heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er skabt kontakt i bestemmelsens forstand, hvis den indsatte følger pågældende på sociale medier eller lignende. Det vil desuden heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelsens forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en dialog mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til at den pågældende idømmes livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Hvis den pågældende har siddet varetægtsfængslet for en anden overtrædelse, end den som vedkommendes senere dømmes for, f.eks. hvis sigtelsen senere ændres til et forhold, som kan medføre livstid, vil der uanset dette skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for denne varetægtsfængsling ved anvendelsen af bestemmelsen. Såfremt der skulle opstå en situation, hvor den pågældende ikke forinden den afsagte dom er varetægtsfængslet, vil bestemmelsen skulle finde anvendelse fra domsafsigelsestidspunktet.

Såfremt der er tale om enten en nærtstående eller en person,

som den indsatte havde kontakt med før varetægtsfængslingen, vil kriminalforsorgsområdet være forpligtet til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Besøg vil dog, som det fremgår nedenfor ved omtalen af den foreslåede § 51 a, stk. 4, fortsat kunne være genstand for de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 51, stk. 4, § 52, § 53 og § 54, hvilket i praksis kan betyde, at besøg alligevel kan afslås.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 2, 2. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgsområdet kan meddele tilladelse til besøg af andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler derfor. Det indebærer, at der kan gives tilladelse til besøg fra andre end nærtstående, eller andre personer end dem, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Det beror på en konkret vurdering, om der skal meddeles tilladelse efter bestemmelsen. Der skal ved denne vurdering tages hensyn til den indsatte muligheder for at have social omgang med andre mennesker samt den indsatte muligheder for eksempelvis at få kontakt til organisationer mv., som bistår den indsatte i en verserende sag hos en offentlig myndighed.

Bestemmelsen er herefter bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det af kriminalforsorgsområdet kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller andre kontakter, eller hvis disse ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal kriminalforsorgsområdet af egen drift overveje, om den indsatte bør tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven.

Bestemmelsen er derudover bl.a. tiltænkt anvendt i situationer, hvor eksempelvis en retshjælpsorganisation ønsker at komme i kontakt med en indsat om en sag, og hvor det findes formålstjenligt, at kontakten sker ved et besøg.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til medierne, f.eks. for at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 3, vil indebære, at den indsatte uanset stk. 1, fortsat vil kunne modtage besøg fra sin forsvarer i overensstemmelse med det, som fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 2, og at udenlandske indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, uanset stk. 1, vil have ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. lovens § 51, stk. 3.

Bestemmelsen indebærer desuden, at den indsatte uanset

stk. 1 fortsat har ret til efter straffuldbyrdelseslovens § 54, under visse betingelser at have sit barn under 1 år hos sig i institutionen.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 4, vil indebære, at kriminalforsorgen fortsat har mulighed for at gøre besøg, som sker i overensstemmelse med stk. 1, til genstand for de begrænsninger, som i øvrigt er mulige for besøg i dag.

Dette indebærer eksempelvis, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, og som modtager besøg efter stk. 1, fortsat kan afskæres denne ret, hvis eksempelvis politiet skønner, at den indsatte har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med andre personer, og den indsatte modtager besøg fra en person, som tillige har en tilknytning til den pågældende gruppe af personer, jf. straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 4.

Den indsatte ret efter § 54 om at have sit barn i institutionen kan desuden begrænses i medfør af bestemmelsen, uanset at besøget sker i overensstemmelse med stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 5, vil indebære, at det er op til den indsatte at påvise om en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Det indebærer, at det som klar hovedregel er op til den indsatte selv at fremskaffe oplysninger, der kan påvise dette. Der påhviler således som udgangspunkt ikke kriminalforsorgen en forpligtelse til i den forbindelse selv at tilvejebringe oplysninger, der påviser, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Det forudsættes dog, at kriminalforsorgen i relevant og muligt omfang foretager opslag i relevante it-systemer med henblik på at konstatere, om der er tale om en nærtstående til den pågældende indsatte. Den indsatte vil eksempelvis kunne fremlægge tidligere korrespondance mellem vedkommende og den pågældende person, breve, billeder eller lignende til at understøtte, at der er tale om en nærtstående eller en person, som den pågældende har haft kontakt til før varetægtsfængslingen. Der er desuden ikke noget til hinder for, at personen uden for institutionen indsender bevis for tidligere kontakt til den indsatte, eksempelvis i forbindelse med at den pågældende indsender en anmodning om besøgstilladelse.

Såfremt det konstateres, at det fortsat for den indsatte er vanskeligt at fremskaffe oplysninger, der påviser, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, forudsættes det, at kriminalforsorgen efter

omstændighederne, og i det omfang det i øvrigt er muligt inden for rammerne af kriminalforsorgens virksomhed, yder bistand til den indsatte. Det forudsættes dog, at den indsatte i så fald har peget på konkrete oplysninger, der kan bidrage til at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, og som den indsatte ikke kan fremskaffe selv eller via andre, f.eks. en nærtstående. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte oplyser, at der på en bestemt hjemmeside på internettet foreligger konkrete og tilgængelige oplysninger, som kan påvise, at en person er nærtstående.

Såfremt det ikke kan påvises, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, kan tilladelse til besøg afslås.

Til nr. 5

Efter den nugældende bestemmelse i straffuldbyrdslovens § 55, stk. 3, kan gennemlæsning af breve til og fra en indsat alene ske, hvis dette af kriminalforsorgsområdet skønnes påkrævet af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

Den foreslåede tilføjelse i § 55, stk. 3, vil indebære, at kriminalforsorgsområdet får adgang til at gennemlæse breve til og fra en indsat, hvis det skønnes påkrævet af hensyn til overholdelse af § 55 a om begrænsning af mulighederne for brevveksling for indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Bestemmelsen vil indebære, at kriminalforsorgsområdet vil kunne gennemlæse de pågældende breve uden retskendelse, og uden at det sker i den indsatte påsyn, jf. straffuldbyrdslovens § 55, stk. 2, jf. stk. 3.

Bestemmelsen er tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor kriminalforsorgsområdet skønner det påkrævet at undersøge, om en sådan indsat brevveksler inden for rammerne af den foreslåede § 55 a, dvs. om den indsatte alene brevveksler efter tilladelse, medmindre dette ikke er påkrævet. Det forudsættes, at en undersøgelse vil være påkrævet, medmindre det kan lægges til grund, at den indsatte tidligere har fået tilladelse til brevveksling med den pågældende uden for institutionen.

Til nr. 6

Efter straffuldbyrdslovens § 55, stk. 1, har indsatte, der f.eks. udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, ret til brevveksling. Kriminalforsorgsområdet kan uden retskendelse åbne og lukke breve til og fra den indsatte, jf. § 55, stk. 2.

Breve kan efter § 55, stk. 3, gennemlæses, hvis dette af kriminalforsorgsområdet skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

I § 55, stk. 4 og 5, er det bestemt, at breve til og fra indsatte som udgangspunkt skal gennemlæses i de tilfælde, som bestemmelserne opregner.

Efter lovens § 56 har indsatte ret til ukontrolleret brevveksling med en række offentlige myndigheder og organisationer mv., og den advokat som af den pågældende er valgt eller beskikket i den straffesag, som har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder i øvrigt brevveksling med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 1, vil indebære, at indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal indhente tilladelse til brevveksling. Det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent efter bestemmelsen. Tilladelseskravet gælder efter bestemmelsen, indtil der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i 10 år.

Den tidsmæssige afgrænsning af bestemmelsen vil være sammenfaldende med den beregnede afsoningstid. Der vil således skulle tages udgangspunkt i den beregnede afsoningstid, hvori den periode, som den pågældende eventuelt har været varetægtsfængslet forud for endelig dom, også indgår.

Når 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid er udstået, eller vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, gælder de almindelige regler om brevveksling i straffuldbyrdsloven, og den indsatte fremtidige muligheder for brevveksling skal således på dette tidspunkt vurderes efter disse bestemmelser.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til brevveksling med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Med udtrykket »nærtstående« forstår ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familiebånd.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte ønsker at brevveksle med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden der sidst har været kontakt, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det forudsættes dog, at der har været en indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er således ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelsens forstand. Det vil i den forbindelse heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er skabt kontakt i bestemmelsens forstand, hvis den indsatte følger pågældende på sociale medier eller lignende. Det vil desuden heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelsernes forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en dialog mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til at den pågældende idømmes livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Hvis den pågældende har siddet varetægtsfængslet for en anden overtrædelse, end den som vedkommendes senere dømmes for, f.eks. hvis sigtelsen senere ændres til et forhold, som kan medføre livstid, vil der uanset dette skulle tages udgangspunktet i tidspunktet for denne varetægtsfængsling ved anvendelsen af bestemmelsen. Såfremt der skulle opstå en situation, hvor den pågældende ikke forinden den afsagte dom er varetægtsfængslet, vil bestemmelsen skulle finde anvendelse fra domsafsigelsestidspunktet.

Såfremt der er tale om enten en nærtstående eller en person, som den indsatte havde kontakt med før varetægtsfængslingen, vil kriminalforsorgsområdet være forpligtet til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Brevveksling kan dog, som det fremgår nedenfor ved omtalen af den foreslåede § 55 a, stk. 4, fortsat gøres til genstand for de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 55, hvilket betyder, at brevveksling alligevel kan gennemlæses og tilbageholdes.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 2, 2. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgsområdet kan tillade, at den indsatte brevveksler med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler derfor. Det indebærer, at der kan gives tilladelse til brevveksling med andre end nærtstående, eller andre personer end dem som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Det beror på en konkret vurdering, om der skal meddeles tilladelse efter bestemmelsen. Der skal ved denne vurdering tages hensyn til den indsattes muligheder for at have social omgang med andre mennesker samt den indsattes muligheder for eksempelvis at få kontakt til organisationer mv., som bistår den indsatte i en verserende sag hos en offentlig myndighed.

Bestemmelsen er herefter bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det af kriminalforsorgsområdet kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller andre kontakter, eller hvis disse ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal kriminalforsorgsområdet af egen drift overveje, om den indsatte bør tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven.

Bestemmelsen er derudover bl.a. tiltænkt anvendt i situationer, hvor eksempelvis en retshjælpsorganisation ønsker at komme i kontakt med en indsat om en sag, og hvor det findes formålstjenligt, at kontakten sker ved brevveksling.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til medierne, f.eks. for at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 3, vil indebære, at den indsatte uanset stk. 1, fortsat vil have ret til ukontrolleret brevveksling med de myndigheder og organisationer mv., som følger af straffuldbyrdslovens § 56.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 4, vil indebære, at kriminalforsorgsområdet fortsat har mulighed for at gøre brevveksling, som sker i overensstemmelse med stk. 1, til genstand for de begrænsninger, som i øvrigt er mulige for brevveksling i dag. Det indebærer f.eks., at kriminalforsorgsområdet fortsat kan tilbageholde breve til og fra en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, uanset at brevvekslingen er sket i overensstemmelse med stk. 1, hvis dette efter lovens § 55, stk. 6, findes nødvendigt. Den foreslåede bestemmelse indebærer også, at de rettigheder for den indsatte og andre, som følger af § 55, skal iagttages i relevant omfang. Det indebærer eksempelvis, at tilbageholdte breve efter § 55, stk. 6, fortsat som udgangspunkt skal tilbagesendes, jf. § 55, stk. 7, 1. pkt., og at afsenderen som udgangspunkt skal gøres bekendt med tilbageholdelsen af brevet, jf. stk. 8, 1. pkt.

Den indsatte vil skulle orienteres om, at personer uden for fængslet har forsøgt at kontakte pågældende og om afsenderens identitet. Der kan eksempelvis være tale om, at en person sender et brev til den indsatte. Den indsatte vil da

skulle orienteres om modtagelsen af et brev og afsenders identitet, således at den indsatte kan bede om tilladelse til brevveksling. Hvis den indsatte ikke får tilladelse til brevveksling, vil brevet skulle sendes tilbage til afsender.

Breve til og fra en sådan indsat, skal desuden uanset stk. 1 gennemlæses, hvis de nævnte hensyn og betingelser i § 55, stk. 4 eller 5, er opfyldt, eksempelvis hvis der er tale om breve til og fra en indsat, som er dømt for overtrædelse af en af de forbrydelser, der er nævnt i straffelovens 12. eller 13. kapitel, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det, hvis gennemlæsningen f.eks. skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 5, vil indebære, at det er op til den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der har været etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Det indebærer, at det som klar hovedregel er op til den indsat selv at fremskaffe oplysninger, der kan påvise dette. Der påhviler således som udgangspunkt ikke kriminalforsorgen en forpligtelse til i den forbindelse selv at tilvejebringe oplysninger, der påviser, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Det forudsættes dog, at kriminalforsorgen i relevant og muligt omfang foretager opslag i relevante it-systemer med henblik på at konstatere, om der er tale om en nærtstående til den pågældende indsatte. Den indsatte vil eksempelvis kunne fremlægge tidligere korrespondance mellem vedkommende og den pågældende person, breve, billeder eller lignende til at understøtte, at der er tale om en nærtstående eller en person, som den pågældende har haft kontakt til før varetægtsfængslingen. Der er desuden ikke noget til hinder for, at personen uden for institutionen indsender bevis for tidligere kontakt til den indsatte, eksempelvis i forbindelse med at den pågældende indsender en anmodning om besøgstilladelse.

Såfremt det konstateres, at det fortsat for den indsatte er vanskeligt at fremskaffe oplysninger, der påviser, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, forudsættes det, at kriminalforsorgen efter omstændighederne, og i det omfang det i øvrigt er muligt inden for rammerne af kriminalforsorgens virksomhed, yder bistand til den indsatte. Det forudsættes dog, at den indsatte i så fald har peget på konkrete oplysninger, der kan bidrage til at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, og som den indsatte ikke kan fremskaffe selv eller via andre, f.eks. en nærtstående. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte oplyser, at der på en bestemt hjemmeside på inter-

nettet foreligger konkrete og tilgængelige oplysninger, som kan påvise, at en person er nærtstående.

Såfremt det ikke kan påvises, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, kan tilladelse til brevveksling afslås.

Til nr. 7

Efter straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 1, har en indsat, der bl.a. udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, i det omfang det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler.

Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 57, stk. 2.

Telefonsamtaler kan desuden optages, påhøres eller aflyttes i overensstemmelse med reglerne i § 57, stk. 3. Dette må dog ikke ske for telefonsamtaler, som foretages med de personer, myndigheder og organisationer mv., som er nævnt i lovens § 56, stk. 1.

Lovens § 57, stk. 4 og 5, indeholder særlige regler om optagelse, påhøring og aflytning af telefonsamtaler i forhold til henholdsvis indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og indsatte, som er dømt for forbrydelser, der er nævnt i straffelovens kapitel 12 og 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 1, vil indebære, at indsatte, der udstår fængsel på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal indhente tilladelse til at føre telefonsamtaler. Det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Tilladelseskravet gælder efter bestemmelsen, indtil der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i 10 år.

Den tidsmæssige afgrænsning af bestemmelsen vil være sammenfaldende med den beregnede afsoningstid. Der vil således skulle tages udgangspunkt i den beregnede afsoningstid, hvori den periode, som den pågældende eventuelt har været varetægtsfængslet forud for endelig dom, også indgår.

Når der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller når vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, gælder de almindelige regler om telefoni i straffuldbyrdelsesloven, og den indsatte fremtidige muligheder for telefoni skal således på dette tidspunkt vurderes efter disse bestemmelser.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til at føre telefonsamtaler med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Med udtrykket »nærtstående« forstår ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familielidende.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte ønsker at føre telefonsamtaler med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden der sidst har været kontakt, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det forudsættes dog, at der har været en indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er således ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelsens forstand. Det vil i den forbindelse heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er skabt kontakt i bestemmelsens forstand, hvis den indsatte følger pågældende på sociale medier eller lignende. Det vil desuden heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelsens forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en dialog mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til at den pågældende idømmes livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Hvis den pågældende har siddet varetægtsfængslet for en anden overtrædelse, end den som vedkommendes senere dømmes for, f.eks. hvis sigtelsen senere ændres til et forhold, som kan medføre livstid, vil der uanset dette skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for denne varetægtsfængsling ved anvendelsen af bestemmelsen. Såfremt der

skulle opstå en situation, hvor den pågældende ikke forinden den afsagte dom er varetægtsfængslet, vil bestemmelsen skulle finde anvendelse fra domsafsigelsestidspunktet.

Såfremt der er tale om enten en nærtstående eller en person, som den indsatte havde kontakt med før varetægtsfængslingen, vil kriminalforsorgsområdet være forpligtet til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Muligheden for at føre telefonsamtaler vil dog, som det fremgår nedenfor ved omtalen af den foreslåede § 57 a, stk. 4, fortsat kunne gøres til genstand for de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 57, hvilket betyder, at retten til at føre telefonsamtaler kan begrænses.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 2, 2. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgsområdet kan tillade, at den indsatte fører telefonsamtaler med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler derfor. Det indebærer, at der kan gives tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end nærtstående, eller andre personer end dem, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Det beror på en konkret vurdering, om der skal meddeles tilladelse efter bestemmelsen. Der skal ved denne vurdering tages hensyn til den indsatte muligheder for at have social omgang med andre mennesker samt den indsatte muligheder for eksempelvis at få kontakt til organisationer mv., som bistår den indsatte i en verserende sag hos en offentlig myndighed.

Bestemmelsen er herefter bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det af kriminalforsorgsområdet kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller andre kontakter, eller hvis disse ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal kriminalforsorgsområdet af egen drift overveje, om den indsatte bør tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven.

Bestemmelsen er derudover bl.a. tiltænkt anvendt i situationer, hvor eksempelvis en retshjælpsorganisation ønsker at komme i kontakt med en indsat om en sag, og hvor det findes formålstjenligt, at kontakten sker over telefon.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til medierne, f.eks. for at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 3, vil indebære, at reglen i stk. 1 ikke finder anvendelse i de situationer, hvor den indsatte telefonerer med de personer og myndigheder mv., som er nævnt i straffuldbyrdelseslovens § 56. Således vil der i sådanne situationer ikke gælde et tilladelseskrav.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 4, vil indebære, at det forsat vil være muligt at gøre telefonsamtaler, hvor der er indhentet tilladelse efter stk. 1, til genstand for de begrænsninger, som i dag følger af § 57. Det indebærer også, at de rettigheder, den indsatte har efter § 57, skal iagttages. Eksempelvis vil optagelse af telefonsamtaler, som foretages efter § 57, stk. 3, fortsat skulle slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget, jf. § 57, stk. 3, 3. pkt.

Uanset at der er indhentet tilladelse efter stk. 1 vil det således eksempelvis fortsat være muligt at nægte adgang til telefonsamtaler i overensstemmelse med § 57, stk. 2, ligesom det vil være muligt at optage, påhøre eller aflytte telefonsamtaler i overensstemmelse med reglerne i § 57, stk. 4 og 5.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 5, vil indebære, at det er op til den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der har været etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Det indebærer, at det som klar hovedregel er op til den indsatte selv at fremskaffe oplysninger, der kan påvise dette. Der påhviler således som udgangspunkt ikke kriminalforsorgen en forpligtelse til i den forbindelse selv at tilvejebringe oplysninger, der påviser, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Det forudsættes dog, at kriminalforsorgen i relevant og muligt omfang foretager opslag i relevante it-systemer med henblik på at konstatere, om der er tale om en nærtstående til den pågældende indsatte. Den indsatte vil eksempelvis kunne fremlægge tidligere korrespondance mellem vedkommende og den pågældende person, breve, billeder eller lignende til at understøtte, at der er tale om en nærtstående eller en person, som den pågældende har haft kontakt til før varetægtsfængslingen. Der er desuden ikke noget til hinder for, at personen uden for institutionen indsender bevis for tidligere kontakt til den indsatte, eksempelvis i forbindelse med at den pågældende indsender en anmodning om besøgstilladelse.

Såfremt det konstateres, at det fortsat for den indsatte er vanskeligt at fremskaffe oplysninger, der påviser, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, forudsættes det, at kriminalforsorgen efter omstændighederne, og i det omfang det i øvrigt er muligt inden for rammerne af kriminalforsorgens virksomhed, yder bistand til den indsatte. Det forudsættes dog, at den indsatte i så fald har peget på konkrete oplysninger, der kan bidrage til at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, og som den indsatte ikke kan fremskaffe selv eller via andre, f.eks. en nærtstående. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte oplyser, at der på en bestemt hjemmeside på inter-

nettet foreligger konkrete og tilgængelige oplysninger, som kan påvise, at en person er nærtstående.

Såfremt det ikke kan påvises, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen, kan tilladelse til telefoni afslås.

Til nr. 8

En indsat har efter straffuldbyrdslovens § 59, stk. 1, ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan dog begrænses, bl.a. for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. § 59, stk. 2.

Efter gældende ret har indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, således ret til at udtale sig til medierne, idet denne ret dog kan begrænses.

Den foreslåede bestemmelse i § 59, stk. 3, vil indebære, at §§ 51 a, 55 a og 57 a ikke finder anvendelse i forbindelse med, at den indsatte i institutionen udtaler sig og i den forbindelse lader sig fotografere til medierne, jf. den gældende bestemmelse i straffuldbyrdslovens § 59, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser i §§ 51 a, 55 a og 57 a, om begrænsning af livstids- og visse forvaringsdømtes muligheder for besøg, brevveksling og telefoni. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at disse regler ikke gælder, hvis sådanne indsatte har fået adgang til i institutionen at udtale sig til medierne.

Bestemmelsen har således til formål at modvirke en situation, hvor den indsatte udtaler sig til medierne i overensstemmelse med § 59, men hvor en sådan udtalelse til medierne samtidig vil udgøre en overtrædelse af §§ 51 a, 55 a eller 57 a, fordi det pågældende medie hverken er nærtstående eller en person, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Til nr. 9

Der findes ikke i dag regler for indsattes muligheder for at fremsætte offentlige tilkendegivelser eller om offentliggørelse af materiale, herunder bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Den indsattes udtalelser og offentliggørelse af materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, sker dog under ansvar efter straffelovens regler.

Den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, vil indebære, at indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse offentligt må fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil.

Efter bestemmelsen vil det være det enkelte kriminalforsorgsområde, der er kompetent til at meddele tilladelse.

En tilkendegivelse er efter bestemmelsen fremsat offentligt, hvis fremsættelsen sker over for en større eller ubestemt kreds af personer. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte tilkendegivelse fremsættes på et offentligt forum på internettet. Omvendt vil der ikke være tale om en offentliggørelse i bestemmelsens forstand, hvis noget sådant materiale f.eks. sendes til nogle enkelte familiemedlemmer.

Begrebet »tilkendegivelse« omfatter også tilkendegivelser, som offentliggøres i form af bøger, artikler, lydfiler eller lignende. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en lydfil fra den dømte lægges på internettet, og den omhandler den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil. Begrebet er desuden ikke udtømmende. Det afgørende er, om der er tale om et redskab eller værktøj, som den indsatte kan bruge til at offentliggøre budskaber, som vedrører den eller de forbrydelser, som den indsatte har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil.

Det er i den forbindelse ikke afgørende, hvor stor en del af materialet, som er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde. Det vil eksempelvis være uden betydning for bestemmelsens anvendelse, at det kun er enkelte sider i en længere bog, som vedrører den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil. Det afgørende er, om der er offentliggjort et budskab herom af den indsatte.

Det er efter bestemmelsen et krav, at tilkendegivelsen skal vedrøre den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil. Ved vurderingen heraf vil både direkte og indirekte omtale være omfattet. Ved direkte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser, som vedrører de handlinger, som vedkommende foretog i forbindelse med planlægning eller fuldbyrdelse af forbrydelsen. Ved indirekte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser om efterfølgende tanker eller rationaliseringer om forbrydelsen.

Der kan desuden opstå tilfælde, hvor den tiltalte, foruden at være dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, samtidig er dømt for overtrædelse af

andre bestemmelser, som ikke hjemler straf på livstid. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at omtale af sådanne forbrydelser også kræver tilladelse, hvis forbrydelsen har en tilstrækkelig tilknytning til omtalen af den overtrædelse, som hjemler straf på livstid.

En dom for usømmelig omgang med lig, der idømmes i forbindelse med en dom på livstid for drab, vil således som hovedregel have en tilstrækkelig tilknytning til dommen på livstid. En sådan hovedregel vil generelt kunne lægges til grund, hvis den dømte har begået lovovertrædelser, som i et vist omfang knytter sig til den overtrædelse, som vedrører en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Omvendt vil eksempelvis et tyveri, der ikke i øvrigt har forbindelse til den overtrædelse, som hjemler straf på livstid, eksempelvis hvis den indsatte op mod gerningen har stjålet en bil, ikke have en sådan tilknytning, hvilket vil have som konsekvens, at en offentlig omtale af tyveriet ikke vil være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 2, indebærer, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til fremsættelse af tilkendegivelser efter stk. 1, medmindre offentliggørelse af tilkendegivelsen bør begrænses for at beskytte den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Ved kriminalforsorgsområdets vurdering forudsættes det med bestemmelsen, at momenterne svarer til dem, som fremgår med samme ordlyd i straffuldbyrdelseslovens 59, stk. 2.

Hvad angår hensynet til beskyttelse af ofre og pårørende bemærkes, at den gældende § 59 også giver mulighed for at tage et hensyn til eventuelle pårørende, uanset at pårørende ikke er nævnt direkte i bestemmelsen. Hvis dette hensyn er aktuelt, vil der skulle foretages en vurdering med udgangspunkt i, om en offentliggørelse af materialet kan virke krænkende for ofre og pårørende. Hvad angår vurderingen af, om materialet er egnet til åbenbart at krænke retsfølelsen, skal der her – i overensstemmelse med den gældende regel i straffuldbyrdelseslovens § 59, stk. 2 – være tale om særligt stærke grunde til at afslå offentliggørelse.

Den foreslåede bestemmelsen i § 59 a, stk. 3, vil indebære, at reglen i stk. 1 ligeledes finder anvendelse, hvor en offentlig fremsættelse af en tilkendegivelse foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte.

Bestemmelsen er tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte beder enten en anden indsat eller en person uden for institutionen om at fremsætte tilkendegivelser som omfattet af stk. 1 på vegne af den indsatte.

Det er en betingelse, at der er tale om en offentliggørelse, der sker »på vegne af« den indsatte. Det indebærer, at den indsatte skal have bedt den pågældende om offentligt at fremsætte en tilkendegivelse som omfattet af stk. 1, før bestemmelsen finder anvendelse.

Bestemmelsen finder desuden alene anvendelse for fysiske personer. Medier, som offentligt måtte fremsætte tilkendegivelser efter stk. 1, er således ikke omfattet af bestemmelsen.

Efter straffuldbyrdslovens § 68, kan der anvendes advarsel, bøde og strafcelle som disciplinærstraf. Udmålingen af bøder og strafcelle følger reglerne i straffuldbyrdslovens § 69 og § 70.

Den foreslåede bestemmelse i § 59 b, vil indebære en ny form for disciplinærstraf, som alene finder anvendelse for indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, og som flere gange overtræder besøgs- eller kommunikationsreglerne i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, og § 57 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7.

Bestemmelsen vil indebære, at sådanne indsatte, som flere gange overtræder én eller flere af disse regler, kan afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum. Konkret vil en overtrædelse af reglerne ske ved, at den indsatte får besøg, brevveksler eller telefonerer med en person uden at have fornøden tilladelse fra kriminalforsorgen.

Bestemmelsen finder anvendelse som et supplement til disciplinærstraf efter § 68, hvilket indebærer, at ikendelse af en disciplinærstraf efter § 59 b altid skal ske som et tillæg til en almindelig disciplinærstraf efter § 68.

Det foreslås, at bestemmelsen alene finder anvendelse i gentagelsestilfælde. Ved en førstegangsovertrædelse af § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1 eller § 57 a, stk. 1, vil den livstids- eller forvaringsdømte således alene skulle ikendes disciplinærstraf efter straffuldbyrdslovens § 68.

Det foreslås endvidere, at bestemmelsen finder anvendelse, selvom den indsatte alene har overtrådt én af de nævnte bestemmelser. En overtrædelse af reglerne vedrørende én kommunikationsform kan således have konsekvenser for alle kommunikationsformer.

Med udtrykket »nærmere bestemt tidsrum« sigtes til, at den indsatte som udgangspunkt skal afskæres kontakt i et tidsrum på fire uger den første gang, bestemmelsen finder anvendelse. I tilfælde af gentagne overtrædelser, bør tidsrummet som udgangspunkt udmåles til en periode på dobbelt så lang tid som den forudgående, således at den

indsatte afskæres kontakt i 8 uger ved en overtrædelse anden gang. Dette udgangspunkt kan dog fraviges i nedadgående retning, hvis der eksempelvis er forløbet flere år mellem de to overtrædelser, eller hvis den indsatte har overtrådt bestemmelserne så mange gange, at en afskæring af kontakt findes at være uforholdsmæssigt lang. Uanset gentagelsestilfælde forudsættes det desuden med bestemmelsen, at den indsatte kan afskæres kontakt i et tidsrum på maksimalt 3 måneder.

Såfremt kriminalforsorgsområdet modtager breve til den indsatte i løbet af tidsrummet, hvor denne ikke må brevveksle, skal disse udleveres til den indsatte ved udløbet af tidsrummet. Hvis den indsatte modtager breve fra myndigheder eller lignende, skal disse dog udleveres til den indsatte som normalt. Uanset afskæringen af kontakt vil den indsatte dog fortsat have mulighed for frit at telefonere og brevveksle med de personer og myndigheder mv., som er nævnt i straffuldbyrdslovens § 56. Den indsatte vil desuden opretholde sin ret til besøg og samtale efter straffuldbyrdslovens § 51, stk. 2 og 3.

Til nr. 10

Straffuldbyrdslovens § 67 bestemmer hvilke handlinger, som straffes disciplinært. Som disciplinærstraf efter § 68 kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Den foreslåede bestemmelse i § 67, nr. 10, vil indebære, at der tilvejebringes hjemmel til, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal ikendes disciplinærstraf, hvis den pågældende overtræder én eller flere af reglerne i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, og § 57 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7. Konkret vil en overtrædelse af bestemmelserne ske ved, at den indsatte har kontakt med en person uden at have fornøden tilladelse fra kriminalforsorgen.

Bestemmelsen indebærer, at ikendelse af disciplinærstraf er obligatorisk, hvis det konstateres, at en indsat har overtrådt en eller flere af de pågældende bestemmelser. Hvad angår principperne for udmåling af straffen, forudsættes det, at de gældende regler i straffuldbyrdsloven finder anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 67, nr. 11, vil indebære, at der tilvejebringes hjemmel til, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal ikendes disciplinærstraf, hvis denne overtræder reglerne om offentlige tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil, jf. den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 9. Konkret vil en overtrædelse af bestemmelserne ske ved, at den indsatte offentliggør tilkendegivelser om den eller de forbry-

ydelser eller forbrydelser med tilknytning hertil, som den pågældende er dømt for, uden at have fornøden tilladelse fra kriminalforsorgen.

Bestemmelsen indebærer, at ikendelse af disciplinærstraf er obligatorisk, hvis det konstateres, at en indsat har overtrådt den pågældende bestemmelse. Hvad angår principperne for udmåling af straffen forudsættes det, at de gældende regler i straffuldbyrdsloven finder anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 67, nr. 12, vil indebære, at der tilvejebringes hjemmel til, at andre indsatte, som offentliggør tilkendegivelser for en indsat, som ikke har tilladelse fra kriminalforsorgen efter § 59 a, stk. 1, skal ikendes disciplinærstraf, jf. § 59 a, stk. 3.

Bestemmelsen indebærer, at ikendelse af disciplinærstraf er obligatorisk, hvis det konstateres, at en anden indsat på vegne af en livstids- eller forvaringsdømt, som er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, offentligt fremsætter tilkendegivelser, som er omfattet af § 59 a, stk. 1. Hvad angår principperne for udmåling af straffen forudsættes det, at de gældende regler i straffuldbyrdsloven finder anvendelse.

Til nr. 11

Der findes ikke gældende regler om straf for overtrædelse af besøgs- og kommunikationsreglerne i straffuldbyrdsloven.

Den foreslåede bestemmelse i § 123 b, stk. 1, vil indebære, at det bliver strafbart med bøde at overtræde de foreslåede bestemmelser i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a. Det foreslås, at kun forsætlige overtrædelser skal kunne straffes.

Det strafbare gerningsindhold vil således efter den foreslåede bestemmelse være, at der modtages besøg fra, brevveksles med eller telefoneres med personer, uden at den indsatte har indhentet fornøden tilladelse hertil fra kriminalforsorgen. Det vil ligeledes være tilfældet for en overtrædelse af § 59 a, stk. 1, hvorefter der også kræves tilladelse fra kriminalforsorgen, før sådanne indsatte offentligt fremsætter tilkendegivelser eller offentliggør materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil.

Bestemmelsen finder således eksempelvis anvendelse i de tilfælde, hvor en livstidsdømt eller forvaringsdømt der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, der hjemler straf af fængsel på livstid, uden tilladelse og dermed i strid med de foreslåede bestemmelser tager kontakt igennem besøg, brevveksling og telefoni. Strafbestemmelsen vil ikke finde anvendelse i de tilfælde, hvor der ikke efter de foreslåede

§ 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, er krav om tilladelse, eksempelvis hvis der er tale om brevveksling med offentlige myndigheder eller organisationer mv. hvor med den indsatte har ret til ukontrolleret brevveksling, jf. straffuldbyrdslovens § 56, eller hvis der er tale om et besøg eller en samtale efter lovens § 51, stk. 2 eller 3.

Bestemmelsen kan ligeledes finde anvendelse i de tilfælde, hvor en person uden for institutionen medvirker til, at en indsat overtræder bestemmelserne.

Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis en nærtstående til en livstids- eller forvaringsdømt faciliteter telefonisk kontakt til en person, hvor der er krav om tilladelse, som den indsatte ikke har fået af kriminalforsorgsområdet forinden. Bestemmelsen kan desuden finde anvendelse, hvis en anden indsat hjælper den livstids- eller forvaringsdømte til overtrædelse af bestemmelserne. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en anden indsat faciliterer kontakt mellem den livstids- eller forvaringsdømte og en person uden for fængslet.

Som det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede ændring af straffuldbyrdslovens § 55, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, er det forudsat, at kriminalforsorgen fører kontrol med de indsattes kontakt til omverdenen. En person, der møder op ved en af kriminalforsorgens institutioner og ønsker at besøge en indsat, vil således kunne gå ud fra, at kriminalforsorgen vil kontrollere, at den tilstrækkelige tilladelse er til stede, før vedkommende opnår kontakt til den indsatte. På samme måde vil en person, der sender et brev til en indsat med rette kunne antage, at brevet underkastes tilstrækkelig kontrol fra kriminalforsorgens side med, at den indsatte har tilladelse til kontakt med den pågældende, inden brevet udleveres til den indsatte. Det må således antages, at en person, der søger at opnå kontakt til en indsat, f.eks. ved at sende et brev til institutionen attesteret til den indsatte, kun meget sjældent vil have forsæt til at opnå kontakt uden tilladelse.

Anderledes vil det derimod eventuelt forholde sig, hvis den udenforstående netop har forsøgt at omgå kriminalforsorgens kontrol. Om tilregnelseskravet er opfyldt i det konkrete tilfælde, vil dog altid bero på domstolens konkrete bevisvurdering i den enkelte sag.

Det foreslås endvidere, at bestemmelsen skal finde anvendelse for overtrædelser af den foreslåede § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Dette indebærer, at livstidsdømte og visse forvaringsdømte kan straffes med bøde, såfremt der uden tilladelse offentligt fremsættes tilkendegivelser eller offentliggøres materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Også denne del af bestemmelsen kan finde anvendelse over for andre end den indsatte selv, hvis en person inden for eller uden for institutionen medvirker til, at en indsat overtræder den foreslåede § 59 a. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvor en person forsætligt uden forudgående tilladelse efter den foreslåede § 59 a uden for institutionen offentligt fremsætter tilkendegivelser eller offentliggør materiale for sådanne indsatte, når dette sker på vegne af den indsatte, jf. § 59 a, stk. 3. Et sådant tilfælde ville bl.a. kunne forekomme, hvis den indsatte beder en person uden for institutionen om offentligt at viderebringe et budskab, som vedrører den eller de pågældende forbrydelser eller forbrydelser med tilknytning hertil, og den indsatte ikke har indhentet forudgående tilladelse.

Det foreslås endvidere, at bestemmelsen alene finder anvendelse for fysiske personer. Der foreslås således ikke indført hjemmel til at straffe juridiske personer med bøde for medvirken til overtrædelse af bestemmelserne.

Den foreslåede bestemmelse i § 123 b, stk. 2, vil indebære, at reglen i stk. 1, ikke gælder for medier, som er omfattet af medieansvarsloven, herunder dets ansatte. Der er desuden ikke indført særskilt hjemmel til straf for juridiske personer, hvorfor den foreslåede bestemmelse heller ikke finder anvendelse for sådanne.

Til § 2

Til stk. 1

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. februar 2022.

Hvad angår de relationer, som de livstids- og forvaringsdømte, som er omfattet af lovforslaget, har indgået før lovens ikrafttræden, vil de foreslåede regler i lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7 finde anvendelse. Således vil der uanset at der er tale om en person, som den indsatte har haft kontakt med, skulle indhentes tilladelse efter de foreslåede bestem-

melser. Det vil desuden være muligt, at kontakt afskæres, hvis der er tale om en person, som den pågældende ikke havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Hvad angår reglerne om, at sådanne indsatte som udgangspunkt skal afsone i lukket fængsel i 10 år og desuden som udgangspunkt ikke må komme på udgang, vil disse regler også finde anvendelse for indsatte, der før lovens ikrafttræden måtte afsone i åbent fængsel, eller som måtte have tilladelse til regelmæssig udgang. Det bemærkes, at de foreslåede regler alene gælder, indtil der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år.

Til stk. 2

Den foreslåede bestemmelse slår fast, at de regler, som i dag er udstedt i medfør af straffuldbyrdslovens § 59, stk. 3, fortsat skal gælde, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Dette skal ses i lyset af, at det med lovforslaget foreslås, at den gældende § 59, stk. 3, bliver § 59, stk. 4.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde. Efter bestemmelsen gælder loven ikke for Færøerne og Grønland.

Straffuldbyrdsloven er ikke sat i kraft på Færøerne, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger. Det foreslås på den baggrund, at loven ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Straffuldbyrdsloven kan ikke sættes i kraft for Grønland, hvor de gældende regler om fuldbyrdelse af straf findes i den grønlandske kriminallov.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019, som ændret ved § 1 i lov nr. 1942 af 15. december 2020 og § 28 i lov nr. 982 af 26. maj 2021 foretages følgende ændringer:

1. Efter § 22 indsættes før overskriften før § 23:

»§ 22 a. Fuldbyrdelse af en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, skal uanset § 22, stk. 2, 2. pkt., ske i lukket fængsel.

Stk. 2. Kriminalforsorgen kan dog undtagelsesvist bestemme, at stk. 1 ikke skal finde anvendelse, hvis hensyn til den indsatte helbred taler herfor.«

2. Efter § 24 indsættes før overskriften før § 25:

»§ 24 a. En indsat, der udstår en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, kan uanset § 24, stk. 1, nr. 2, ikke overføres fra lukket til åbent fængsel, før den pågældende har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år.

Stk. 2. Når den indsatte har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, i 10 år, finder § 24, stk. 1, nr. 2, anvendelse.

Stk. 3. Kriminalforsorgen kan dog undtagelsesvist bestemme, at stk. 1 ikke skal finde anvendelse, hvis hensyn til den indsatte helbred taler herfor.«

3. Efter § 49 indsættes:

»§ 49 a. En indsat, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, kan ikke opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, medmindre udgang sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed.«

4. Efter § 51 indsættes:

»§ 51 a. Uanset § 51, stk. 1, må en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse få besøg i de første 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til besøg af andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på besøg fra de personer, der er nævnt i § 51, stk. 2 og 3, og berører ikke den indsattes ret efter § 54.

Stk. 4. Besøg, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 51, stk. 4, og §§ 52-54.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

§ 55. En indsat har ret til brevveksling.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af kriminalforsorgsområdet skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings- og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

5. I § 55, *stk. 3*, indsættes efter »af hensyn til at forebygge kriminalitet«: », af hensyn til overholdelse af § 55 a«.

6. Efter § 55 indsættes:

»§ 55 a. Uanset § 55, stk. 1, må en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse brevveksle i de første 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til brevveksling med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til brevveksling med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på brevveksling, som sker efter § 56.

Stk. 4. Brevveksling, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 55.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

7. Efter § 57 indsættes før overskriften før § 58:

»§ 57 a. Uanset § 57, stk. 1, må en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse føre telefonsamtaler i de første 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år.

§ 59. En indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne.

Stk. 2. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til at føre telefonsamtaler med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse ved telefonsamtaler med de personer og myndigheder mv., som er nævnt i § 56.

Stk. 4. Telefonsamtaler, som føres i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 57.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

8. I § 59 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* §§ 51 a, 55 a og 57 a finder ikke anvendelse i forbindelse med, at den indsatte i institutionen udtaler sig og i den forbindelse lader sig fotografere til medierne, jf. stk. 1.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

9. Efter § 59 indsættes i kapitel 9:

»Tilkendegivelser til offentligheden fra livstidsdømte og visse forvaringsdømte

§ 59 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, må ikke uden tilladelse offentligt fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for eller forbrydelser med tilknytning hertil.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse efter stk. 1, medmindre tilkendegivelsen bør begrænses for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller dennes pårørende, eller for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Stk. 3. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvor en offentlig fremsættelse af en tilkendegivelse foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte.

Livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes overtrædelse af bestemmelserne om tilladelse til kontakt med omverdenen

§ 59 b. Kriminalforsorgen kan afskære en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, og som flere gange har overtrådt § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, fra retten til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.«

§ 67. En indsat skal af kriminalforsorgsområdet ikendes disciplinærstraf

1-9) ---

10. I § 67, nr. 8, udgår »og«, og i § 67 indsættes som nr. 10-12:

»10) ved overtrædelse af § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1,

11) ved overtrædelse af § 59 a, stk. 1, og

12) ved overtrædelse af § 59 a, stk. 3.«

11. Efter kapitel 22 a indsættes:

»Kapitel 22 b

Bøde for livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes overtrædelse af regler om kontakt til samfundet uden for institutionen

§ 123 b. Den, der forsætligt overtræder § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a, straffes med bøde.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for medier omfattet af medieansvarsloven, herunder mediets ansatte.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2022.

Stk. 2. Regler fastsat i medfør af § 59, stk. 3, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019 med senere ændringer, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 59, stk. 4.

§ 3

Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne, men kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.